

Doomscrolling (felaket kaydırması) literatürünün bibliyometrik analizi: Örgütsel davranış açısından bir konumlandırma

(Bibliometric analysis of the doomscrolling literature: A positioning from an organizational behavior perspective)

Ertan DİNÇ^a

^a Öğr. Gör. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi, Proje Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi, ertan.dinc@artvin.edu.tr

Öz

Bu çalışma, dijital çağın öne çıkan olgularından biri olan doomscrolling (felaket kaydırması) kavramını örgütsel davranış perspektifinden ele alarak, bu alandaki bilimsel yönelimleri bibliyometrik analiz yoluyla ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmanın verileri, Web of Science Core Collection veri tabanında Topic (başlık, özet, yazar anahtar kelimeleri ve Keyword Plus) alanında “doomscrolling” terimi kullanılarak gerçekleştirilen tarama sonucunda elde edilmiştir. Teknik tarama sonucunda 1977–2025 dönemini kapsayan toplam 162 kayıt belirlenmiş; ancak kavramın terminolojik olarak yerleştiği dönem dikkate alınarak bibliyometrik ağ analizleri ve tematik incelemeler 2020–2025 yılları arasında yayımlanan 66 çalışmayla sınırlandırılmıştır. VOSviewer ve Bibliometrix yazılımları kullanılarak gerçekleştirilen analizlerde anahtar kelime eş-oluşumları, ortak atıf ağları ile yazar ve ülke işbirlikleri incelenmiştir. Bulgular, doomscrolling (felaket kaydırması) kavramının özellikle COVID-19 sonrasında hızla yaygınlaştığını ve psikoloji, iletişim, bilgi bilimi ve yönetim alanlarında disiplinler arası bir araştırma alanına dönüştüğünü göstermektedir. Elde edilen sonuçlar, doomscrolling’ın yalnızca bireysel düzeyde psikolojik etkiler yaratmadığını; aynı zamanda örgütlerde dijital dikkat yönetimi, bilgi paylaşımı ve çalışan refahı süreçleriyle ilişkili bir davranış biçimi olarak ele alınabileceğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle çalışma, dijital davranış literatürü ile örgütsel davranış alanı arasında kavramsal bir köprü kurmaktadır.

Anahtar Kelimeler:
Felaket Kaydırması,
Dijital Stres,
Örgütsel Davranış

Makale türü:
Araştırma

Abstract

This study aims to examine the concept of doomscrolling, one of the prominent phenomena of the digital age, from an organizational behavior perspective and to identify scholarly trends in this field through a bibliometric analysis. The data were obtained from the Web of Science Core Collection by conducting a search in the Topic field (title, abstract, author keywords, and Keyword Plus) using the term “doomscrolling.” The technical search yielded a total of 145 records published between 1977 and 2025; however, considering the period in which the concept became terminologically established in the literature, bibliometric network analyses and thematic examinations were limited to 66 studies published between 2020 and 2025. Using VOSviewer and Bibliometrix software, keyword co-occurrence networks, co-citation structures, and author and country collaboration patterns were analyzed. The findings indicate that the concept of doomscrolling has expanded rapidly, particularly following the COVID-19 pandemic, and has evolved into an interdisciplinary research domain encompassing psychology, communication, information science, and management. The results further suggest that doomscrolling not only generates psychological effects at the individual level but also represents a behavioral pattern related to digital attention management, knowledge sharing, and employee well-being within organizational contexts. In this respect, the study seeks to build a conceptual bridge between the digital behavior literature and the field of organizational behavior.

Keywords:
Doomscrolling,
Digital Stress,
Organizational
Behavior

Paper type:
Research

Başvuru/Received: 07.11.2025 | Kabul/Accepted: 23.12.2025 , iThenticate benzerlik oranı/similarity report: %5

Atıf/Citation: Dinç, E. (2026). Doomscrolling (felaket kaydırması) literatürünün bibliyometrik analizi: Örgütsel davranış açısından bir konumlandırma. *İşletme*, 7(1), 17-43.
<https://doi.org/10.57116/isletme.1819469>

Giriş

Dijitalleşmenin hızla arttığı çağımızda bireylerin haber ve bilgiye erişim biçimleri, yalnızca bireysel yaşamı değil, örgütsel davranış kalıplarını da dönüştürmektedir. Özellikle mobil cihazlar, sosyal medya platformları ve anlık bildirim sistemleri, çalışanların günün her saatinde çevrimiçi bilgi akışına maruz kalmasına neden olmaktadır. Bu sürekli maruziyet, “doomscrolling” olarak adlandırılan yeni bir dijital davranış biçimini doğurmuştur. Doomscrolling (felaket kaydırması), bireylerin olumsuz veya tehdit edici haber içeriklerini kontrolsüz biçimde tüketmeye devam etmesi, bu süreçten psikolojik olarak olumsuz etkilenmesine rağmen bilgi arayışını durduramaması şeklinde tanımlanmaktadır (Price vd., 2022; Satıcı vd., 2023). Pandemi, afet ve kriz dönemlerinde bu davranış biçimi yaygınlaşmış, kısa sürede psikoloji, iletişim ve bilgi sistemleri literatüründe dikkate değer bir araştırma alanı hâline gelmiştir.

Örgütlerde çalışanların bilişsel dikkat kaynakları, duygusal denge durumları ve iş dışı teknoloji kullanımları, iş performansının yanı sıra örgütsel bağlılık, tükenmişlik, yenilikçi davranış ve psikolojik güvenlik gibi temel değişkenleri etkileyebilmektedir (Sonnentag & Fritz, 2007; Derks vd., 2016). Bu bağlamda doomscrolling, yalnızca bireysel bir medya tüketim alışkanlığı değil, aynı zamanda iş ortamına yansıyan bir dijital bilişsel müdahale biçimidir. Negatif haberlerin sürekli takibi, bireylerin duygusal kaynaklarını tüketmekte, dikkat kontrolünü zayıflatmakta ve bilişsel yorgunluğu artırmaktadır. Bu süreç, özellikle pandemi, ekonomik krizler, savaşlar ve doğal afetler gibi makro-toplumsal belirsizliklerin yoğunlaştığı dönemlerde daha belirgin hâle gelmekte; çalışanların iş gününe taşıdıkları psikolojik yükü artırarak örgütsel davranış değişkenleri üzerinde dolaylı etkiler yaratabilmektedir. Bu tür belirsizlik dönemlerinde çalışanlar, olumsuz haber akışını takip etmeyi çevresel tehditleri izleme ve kontrol etme amacıyla işlevsel bir baş etme stratejisi olarak algılayabilmektedir. Ancak bu strateji kısa vadede güvenlik hissi sağlasa da, uzun vadede stres, kaygı ve tükenmişlik riskini artırabilmektedir (Kaya & Griffiths, 2025).

Bugüne kadar yapılan çalışmaların büyük bölümü doomscrolling kavramını bireysel düzeyde, genellikle psikolojik iyi oluş, farkındalık, dayanıklılık veya belirsizliğe tahammülsüzlük gibi değişkenlerle ilişkilendirerek incelemiştir. Buna karşılık, örgütsel davranış perspektifinden doomscrolling’ın etkilerini ele alan çalışmalar yok denecek kadar azdır. Çalışanların çevrimiçi bilgiye maruziyetini, duygusal regülasyon biçimlerini ve çalışma dışı dijital davranışlarını içeren bu kavram, özellikle işe katılım, duygusal tükenmişlik, inovatif davranış, örgütsel bağlılık ve psikolojik güvenlik gibi değişkenlerle kesişmektedir (Lim vd., 2020; Wadley vd., 2020). Bu nedenle doomscrolling, örgütsel davranış literatürüne yeni bir bakış açısı sunabilecek potansiyele sahiptir. Bununla birlikte, kavramın disiplinler arası gelişim sürecini, kavramsal sınırlarını ve araştırma yönelimlerini sistematik biçimde ortaya koyan bir meta-analitik veya bibliyometrik inceleme henüz gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Araştırmanın temel amacı, doomscrolling kavramının literatürdeki gelişim seyrini, ana araştırma

eksenlerini ve örgütsel davranışla olası etkileşim alanlarını bibliyometrik yöntemlerle incelemektir. Doomscrolling, literatürde dijital medya kullanımı ve çevrim içi davranışlar kapsamında ele alınan; özellikle algoritmik haber akışları, sosyal medya platformları ve mobil cihazlar üzerinden gerçekleşen olumsuz içerik tüketimi biçimlerini ifade eden bir dijital davranış örüntüsü olarak konumlandırılmaktadır (Kross vd., 2013; Billieux vd., 2015; Ytre-Arne & Moe, 2021).

Bu bağlamda çalışma, doomscrolling'i; bireylerin gündelik yaşamlarında sergiledikleri dijital davranışlar (digital behaviors) ve çevrim içi medya kullanımı pratikleri literatürüyle ilişkilendirerek ele almaktadır (Wilmer vd., 2017; Orben, 2020). Böylelikle hem kavramın tarihsel kökenleri hem de gelecekte örgütsel davranış araştırmalarında, özellikle çalışanların dikkat yönetimi, duygusal tükenmişlik ve dijital sınır ihlali bağlamında hangi yönelimlerin öne çıkabileceği sistematik biçimde ortaya konmaktadır. Çalışmanın sonuçları, dijital medya kullanımı araştırmaları ile örgütsel davranış literatürü arasındaki kuramsal köprüleri güçlendirmeyi; aynı zamanda dijitalleşen iş dünyasında çalışanların haber ve sosyal medya kullanımına yönelik yeni yönetim stratejileri geliştirilmesine zemin oluşturmayı amaçlamaktadır.

1. Literatür Taraması

1.1. Doomscrolling Kavramının Kuramsal Temelleri

Doomscrolling kavramı, temel olarak olumsuz içerik tüketiminin bilişsel ve duygusal süreçler üzerindeki etkilerini ele almaktadır. Kavram ilk kez pandemi döneminde geniş kitlelerin dikkatini çekmiş olsa da, kökenleri "information overload" (Toffler, 1970), "problematic internet use" (Caplan, 2002) ve "digital fatigue" (Bawden & Robinson, 2009) gibi daha eski literatürlere dayanmaktadır. Satıcı vd. (2023) geliştirdiği Doomscrolling Ölçeği, bireylerin kontrolsüz haber tüketimi eğilimlerini ölçmeyi mümkün kılmış ve kavramın psikometrik çerçevesini oluşturmuştur. Bu ölçek, özellikle olumsuz duygulanım, belirsizliğe tahammülsüzlük ve iyi oluş arasındaki ilişkileri anlamada kilit rol oynamıştır.

Doomscrolling, klasik medya tüketiminden farklı olarak etkileşimli dijital ortamlarda gerçekleşir. Kullanıcı, algoritmik olarak kişiselleştirilmiş haber akışına maruz kalır; bu akış genellikle negatif içeriklere öncelik verir. Dolayısıyla, doomscrolling yalnızca bir bilişsel alışkanlık değil, aynı zamanda teknolojik tasarımla güçlenen bir psikopolitik süreçtir (Han, 2017). Bu süreç, bireyin kendi dikkat kaynakları üzerindeki kontrolünü zayıflatır; kaygı, ruminasyon ve öğrenilmiş çaresizlik duygularını tetikler. Özellikle çalışan bireylerde, iş öncesi veya sonrası bu tür içeriklere maruz kalmak "duygusal sızıntı" (emotional spillover) etkisiyle iş performansını olumsuz etkileyebilmektedir (Ilies vd., 2007; Shockley vd., 2017).

1.2. Doomscrolling 'in Örgütsel Davranışla İlişkisi

Örgütsel davranış disiplini, bireylerin iş ortamındaki tutum ve davranışlarını yalnızca işin yapısal ve örgütsel özellikleri üzerinden değil, aynı zamanda bireylerin iş dışı deneyimlerinin iş yaşamına nasıl yansıdığı üzerinden de açıklamayı

amaçlamaktadır (Weiss & Cropanzano, 1996; Sonnentag & Fritz, 2007). Bu yaklaşım çerçevesinde doomscrolling, çalışanların dijital yaşam pratikleri ile örgütsel tutum ve davranışları arasındaki etkileşimi açıklamada işlevsel bir kavramsal araç sunmaktadır. Sürekli olumsuz haber ve içerik tüketimi, bireylerin duygusal durumlarını ve bilişsel kaynaklarını etkileyerek iş ortamına taşınabilen psikolojik sonuçlar doğurabilmektedir (Soroka vd., 2019; Garfin vd., 2020).

Bu ilişki, örgütsel davranış literatüründe temel kuramlardan biri olan Duygusal Olaylar Teorisi (DOT) çerçevesinde ele alındığında daha sistematik biçimde açıklanabilir. DOT, bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları olayların duygusal tepkiler yarattığını ve bu duyguların iş doyumunu, örgütsel bağlılık ve performans gibi örgütsel çıktılar üzerinde belirleyici rol oynadığını ileri sürmektedir (Weiss & Cropanzano, 1996; Beal vd., 2005). Doomscrolling, her ne kadar doğrudan iş bağlamında gerçekleşmeyen bir davranış olsa da, yarattığı kaygı, belirsizlik ve olumsuz duygulanım aracılığıyla çalışanların iş ortamındaki tutumlarını etkileyebilecek bir duygusal olay niteliği taşımaktadır. Bu durum, iş dışı dijital deneyimlerin iş yaşamına duygusal sızıntı (emotional spillover) yoluyla yansıdığını gösteren çalışmalarla da örtüşmektedir (Ilies vd., 2007; Shockley vd., 2017).

Doomscrolling'in örgütsel davranışla ilişkisi, Kaynakların Korunumu Kuramı (KKK) çerçevesinde ele alındığında daha da belirginleşmektedir. KKK kuramına göre bireyler, sahip oldukları bilişsel, duygusal ve psikolojik kaynakları koruma eğilimindedir ve bu kaynakların kaybı stres, tükenmişlik ve geri çekilme davranışlarına yol açmaktadır (Hobfoll, 1989; Hobfoll vd., 2018). Sürekli olumsuz içerik tüketimi biçiminde ortaya çıkan doomscrolling davranışı, çalışanların dikkat, umut ve duygusal dayanıklılık gibi temel kaynaklarını tüketerek kaynak kaybı süreçlerini hızlandırabilmektedir. Bu tür kaynak kayıpları, örgütsel bağlamda tükenmişlik, düşük performans ve örgütsel bağlılıkta azalma gibi sonuçlarla ilişkilendirilmektedir (Halbesleben vd., 2014; Bakker & Demerouti, 2017).

Buna ek olarak doomscrolling, çalışanların iş yaşamıyla ilgili gelecek yönelimi (Occupational Future Time Perspective) ve psikolojik güvenlik algıları üzerinde de dolaylı etkilere sahip olabilecek bir dijital davranış biçimi olarak değerlendirilebilir. Geleceği sınırlı veya belirsiz algılayan çalışanların daha savunmacı, riskten kaçınan ve yenilikçi davranışlardan uzak bir tutum sergiledikleri bilinmektedir (Carstensen vd., 1999; Zacher & Frese, 2009). Sürekli kriz, tehdit ve belirsizlik içeren içeriklere maruz kalmak, bu algıyı pekiştirerek çalışanların psikolojik güvenlik algısını zayıflatabilir. Psikolojik güvenliğin azalması ise yenilikçi davranış, yaratıcılık ve öğrenme davranışları üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır (Edmondson, 1999; Anderson vd., 2014).

Diğer yandan doomscrolling, dijital sınır ihlali (digital boundary blurring) ve işten psikolojik kopma (psychological detachment) literatürüyle de yakından ilişkilidir. İş dışı zamanlarda yoğun biçimde dijital içerik tüketen çalışanların zihinsel olarak işten kopmakta zorlandıkları ve toparlanma süreçlerinin sekteye uğradığı birçok çalışmada ortaya konmuştur (Sonnentag & Fritz, 2007; Derks & Bakker, 2014). İşten psikolojik olarak kopamama durumu, uzun vadede tükenmişlik, kaygı ve iş-yaşam dengesi

sorunlarını derinleştirmektedir (Sonnentag, 2018). Bu çerçevede doomscrolling, örgütsel davranış literatüründe henüz doğrudan kavramsallaştırılmamış olsa da, duygusal tükenmişlik, psikolojik güvenlik, yenilikçi davranış ve örgütsel bağlılık gibi temel örgütsel değişkenlerle kuramsal olarak güçlü ve tutarlı ilişkiler kurabilen bir dijital davranış biçimi olarak ele alınabileceği düşünülmektedir.

Bu kuramsal çerçeveyi destekleyen ampirik bulgular da son dönemde literatürde yer almaya başlamıştır. Çiftçi vd. (2024) tarafından yürütülen çalışma, doomscrolling davranışının çalışanların iş akış deneyimini olumsuz yönde etkilediğini ve bu ilişkide yaşam doyumunun aracı bir rol üstlendiğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, iş dışı dijital medya tüketiminin çalışanların iş sırasında yaşadıkları bilişsel derinlik, odaklanma ve içsel motivasyon süreçlerini etkileyebildiğini göstermektedir. Dolayısıyla doomscrolling, yalnızca bireysel bir medya tüketim alışkanlığı değil; örgütsel davranış literatüründe iş akış deneyimi, çalışan iyi oluşu ve performans gibi temel değişkenlerle ilişkilendirilebilecek bir dijital davranış biçimi olarak ele alınabilir.

1.3. Bibliyometrik Analiz Yaklaşım ve Literatüre Katkısı

Bibliyometrik analiz, belirli bir kavram veya araştırma alanında üretilen bilimsel yayınların nicel göstergeler aracılığıyla incelenmesini sağlayan ve alanın entelektüel yapısını ortaya koymayı amaçlayan bir yöntemdir. Bu yaklaşım, yayın ve atıf sayıları, yazar ve ülke iş birliği ağları ile anahtar kelime eş-oluşumları gibi göstergeler üzerinden bir alanın kavramsal kümelenmelerini ve zaman içindeki gelişim yönünü analiz etmeye olanak tanımaktadır (Aria & Cuccurullo, 2017; Zupic & Čater, 2014). Özellikle görece yeni ve hızla gelişen araştırma alanlarında bibliyometrik analiz, literatürün genel görünümünü bütüncül ve nesnel biçimde değerlendirme imkânı sunmaktadır.

Bibliyometrik analiz, geleneksel sistematik literatür taramalarından farklı olarak, araştırmacı yorumundan ziyade büyük ölçekli veri kümelerine dayalı, tekrarlanabilir ve görselleştirilebilir bulgular üretmektedir. Bu yönüyle yöntem, bir kavramın hangi disiplinlerde yoğunlaştığını, hangi temalar etrafında şekillendiğini ve gelecekte hangi araştırma yönelimlerinin öne çıkabileceğini ortaya koymada etkili bir araç olarak değerlendirilmektedir (Donthu vd., 2021).

Örgütsel davranış ve yönetim literatüründe son yıllarda bibliyometrik analiz yönteminin giderek daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Örneğin Deveciyan (2024), örgütsel farklılıklar kavramını ele aldığı çalışmasında bibliyometrik analiz ve görsel haritalama teknikleri aracılığıyla kavramın literatürdeki tematik yapısını ve gelişim eğilimlerini ortaya koymuştur. Bu tür çalışmalar, bibliyometrik analizin yalnızca mevcut literatürü betimlemekle kalmadığını, aynı zamanda gelecekteki araştırmalar için kuramsal yönelimler belirlemede de yol gösterici olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada bibliyometrik analiz yaklaşımı, doomscrolling literatürünün henüz erken gelişim aşamasında olması nedeniyle tercih edilmiştir. Web of Science veri tabanına dayalı analizler aracılığıyla, kavramın disiplinler arası dağılımının, baskın temalarının ve örgütsel davranışla potansiyel kesişim alanlarının ortaya konması amaçlanmaktadır. Bu yönüyle çalışma, doomscrolling literatürüne örgütsel davranış

perspektifinden sistematik bir katkı sunmayı ve gelecekte yapılacak ampirik araştırmalar için yönlendirici bir çerçeve oluşturmayı hedeflemektedir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Tasarımı

Bu çalışma, doomscrolling kavramının ve bu kavramla ilişkili öncül temaların (örneğin bilgi aşırı yüklenmesi, dijital yorgunluk, olumsuz haber tüketimi, sosyal medya kaygısı) literatürdeki gelişimini 1977 yılından günümüze kadar sistematik biçimde incelemek amacıyla bibliyometrik analiz yöntemini benimsemiştir. Bibliyometri, teknolojinin gelişmesiyle birlikte hızla artan bilimsel bilgi birikimi içerisinde araştırmacılara yol gösteren ve literatürü sistematik biçimde anlamlandırmayı amaçlayan görece yeni bir disiplin olarak öne çıkmaktadır. Bu çerçevede bibliyometrik yaklaşım, belirli bir alandaki akademik üretimi yayın yılı, atıf yoğunluğu, yazar ve ülke iş birliği örüntüleri, anahtar kelime kümelenmeleri ve disiplin dağılımları gibi nicel göstergeler üzerinden inceleyerek, söz konusu alanın entelektüel yapısını, tematik evrimini ve epistemolojik yönelimlerini görünür kılmaktadır (Aria & Cuccurullo, 2017; Durmuş, 2023). Çalışma iki aşamalı olarak tasarlanmıştır: ilk aşamada betimsel analiz kapsamında yıllara göre yayın ve atıf dağılımı ile önde gelen yazarlar, dergiler ve kurumlar belirlenmiştir; ikinci aşamada ise yapısal ağ analizi yöntemiyle yazar iş birliği, anahtar kelime eş-oluşumu ve konu kategorilerinin haritalanması gerçekleştirilmiştir.

2.2. Veri Kaynağı ve Arama Stratejisi

Bu araştırmanın verileri Web of Science (WoS) Core Collection veri tabanından elde edilmiştir. WoS, özellikle Sosyal Bilimler Atıf Dizini (SSCI) kapsamındaki disiplinler arası akademik üretimi içermesi, atıf temelli analizlere olanak sağlaması ve yüksek veri güvenilirliği sunması nedeniyle bibliyometrik analizlerde yaygın biçimde tercih edilmektedir (Deveciyan, 2024). Veri toplama süreci Aralık 2025 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Arama sürecinde yalnızca tek bir anahtar kelime kullanılmıştır: TS = ("doomscrolling")

Bu sorgu, WoS veri tabanı içinde "Topic" alanını kapsayacak biçimde yapılandırılmış olup; başlık (Title), özet (Abstract), yazar anahtar kelimeleri (Author Keywords) ve Keyword Plus terimlerini içermektedir. Herhangi bir ek anahtar kelime (örneğin "doom-surfing", "problematic news consumption" veya "information overload") aramaya dâhil edilmemiştir. Bununla birlikte, WoS'un konu temelli indeksleme algoritmasının yapısı gereği, "doomscrolling" kavramıyla doğrudan ya da dolaylı biçimde ilişkilendirilen çalışmalar örneğin olumsuz haber maruziyeti, dijital kaygı, bilgi yorgunluğu ve algoritmik haber tüketimi gibi temalar çerçevesinde atıf veya kavramsal bağlantı içeren yayınlar Topic alanı kapsamında sorgu sonuçlarına yansımıştır.

Bu arama stratejisi sonucunda elde edilen teknik sonuç kümesi, 1977–2025 dönemine ait toplam 162 kaydı kapsamaktadır. Ancak doomscrolling kavramının

literatürde terminolojik olarak açık ve sistematik biçimde kullanılmaya başlanmasının 2020 sonrası döneme denk geldiği görülmektedir. Bu nedenle 1977–2019 yılları arasındaki çalışmalar, kavramı doğrudan içermeyen; ancak bilgi aşırılığı, olumsuz haber tüketimi ve dijital yorgunluk gibi doomscrolling olgusunun kavramsal öncüllerini temsil eden literatür olarak betimsel bağlamda değerlendirilmiştir. Bibliyometrik ağ analizleri, tematik haritalamalar ve yapısal ilişkiler ise kavramın çekirdek literatürünün olduğu 2020–2025 döneminde yayımlanan 66 çalışma üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu yaklaşım, çalışmanın analitik evreninin kavramsal tutarlılığını sağlamayı ve yöntemsel şeffaflığı güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

2.3. Veri Setinin Özellikleri

Bu çalışmada kullanılan veri kümesi, Web of Science (WoS) Core Collection veri tabanında Topic alanında “doomscrolling” anahtar kelimesi kullanılarak gerçekleştirilen tarama sonucunda elde edilmiştir. İlk teknik tarama, 1977–2025 yılları arasındaki tam kayıtları (Full Record) kapsamakta olup SCI-Expanded, SSCI ve ESCI dizinlerinde yer alan dergilerde yayımlanmış toplam 162 yayını içermektedir. Ancak yayın türü ve kavramın literatürde terminolojik olarak yerleştiği dönem dikkate alınarak, bibliyometrik analizler yalnızca özgün araştırma makaleleri (Article) ve araştırma makalesi niteliği taşıyan Early Access yayınlarla sınırlandırılarak 109 yayına indirgenmiştir. Aynı zamanda, kavramın literatürde terminolojik olarak yerleştiği dönem dikkate alınarak bibliyometrik ağ analizleri ve tematik incelemeler, kavramın literatürde belirgin biçimde görünürlük kazandığı 2020–2025 dönemine ait 66 makale üzerinden yapılacaktır. Bunun temel nedeni, doomscrolling kavramının terminolojik olarak literatürde ilk kez bu dönemden itibaren sistematik ve doğrudan biçimde kullanılmaya başlanması ve kavramın özellikle COVID-19 pandemisiyle birlikte artan dijital medya kullanımı, sürekli olumsuz haber maruziyeti ve küresel belirsizlik ortamı bağlamında akademik ilgi odağı hâline gelmesidir. Dolayısıyla 2020 öncesi kayıtlar, kavramı doğrudan içermeyen ancak olumsuz haber tüketimi ve bilgi yükü gibi öncül tartışmaları yansıtan çalışmalar niteliği taşımaktadır. Ancak bu çalışmada Web of Science Core Collection veri tabanında yapılan ilk tarama sonucunda toplam 109 yayına ulaşılmıştır. Bu geniş veri kümesi, doomscrolling kavramının literatürdeki tarihsel yayılımını, yıllara göre gelişimini ve disiplinler arası dağılımını betimlemek amacıyla kullanılmıştır. Ancak bibliyometrik ağ analizleri ve tematik haritalamalar, metodolojik tutarlılığı sağlamak amacıyla yalnızca özgün araştırma makaleleri ve araştırma makalesi niteliği taşıyan Early Access yayınlarla sınırlandırılmıştır. Bu filtreleme sonucunda 66 çalışma, ana analiz setini oluşturmuştur. Dolayısıyla çalışmada yer alan nicel ve görsel bibliyometrik analizler bu nihai analiz kümesine dayanmakta; 109 yayınlık veri kümesi ise betimleyici ve bağlamsal bilgiler sunmak amacıyla kullanılmaktadır.

Dönemsel dağılım incelendiğinde, 1977–2010 yılları arasında 33 makale yayımlandığı ve bu çalışmaların daha çok “information overload”, “media exposure” ve “technological stress” temaları etrafında şekillendiği görülmektedir. 2011–2019 döneminde makale sayısı 10 olarak belirlenmiş ve odak noktası “social media use”,

“digital fatigue” ve “negative news consumption” konularına kaymıştır. 2020–2025 döneminde ise makale sayısı 66’ ya ulaşmış ve literatürün temel temaları “doomscrolling”, “anxiety”, “well-being”, “resilience” ve “burnout” kavramları etrafında yoğunlaşmıştır. Bu dönemdeki artış, COVID-19 pandemisinin yarattığı dijital medya maruziyetindeki yükselişe doğrudan ilişkili olduğu görülmektedir.

İlk tarama sonucunda elde edilen veri kümesindeki 109 yayının toplam atıf sayısı 2690’ dır ve makale başına ortalama 24,7 atıf düşmektedir. En çok atıf alan yayınlar, *Journal of Political Economy*, *Journal of Economic Theory*, *Psychological Journal of Accounting ve Economics* dergilerinde yayımlanmıştır. Çalışmaların büyük bölümü ABD, Hollanda, Norveç, Türkiye, İngiltere ve Avustralya merkezli araştırmacılar tarafından yürütülmüştür. Bu durum, doomscrolling araştırmalarının başlangıçta Batı merkezli bir akademik ilgiye sahip olduğunu, ancak son yıllarda Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde de bu temaya yönelik bilimsel üretimin arttığını göstermektedir.

Veriler WoS arayüzünden “Full Record and Cited References” biçiminde (.txt formatında) dışa aktarılmış ve “savedrecs.txt” adıyla kaydedilmiştir. Dosya, yazar bilgilerini (AU), yayın yıllarını (PY), kaynak veya dergi adlarını (SO), yazar anahtar kelimelerini (DE), WoS tarafından türetilen ek anahtar kelimeleri (ID), atıf sayılarını (TC), disiplin sınıflandırmalarını (WC) ve yazar kurum adreslerini (C1) içermektedir. Bu veri yapısı, hem Bibliometrix (R) hem de VOSviewer yazılımlarıyla tam uyumluluk göstermekte ve bibliyometrik analizlerin tematik, yapısal ve coğrafi boyutlarda bütüncül biçimde yürütülmesine olanak sağlamaktadır.

2.4. Veri Temizleme ve Kodlama

Veri temizleme sürecinde yinelenen kayıtlar kaldırılmış ve eksik alanlar kontrol edilmiştir. Anahtar kelimelerdeki biçimsel farklılıklar (örneğin “doomscrolling behavior” ve “doom-scrolling”) birleştirilmiş, sözcük gövdeleri lemmatizasyon yöntemiyle standart hâle getirilmiştir. Yazar isimleri soyadı-ad biçiminde düzenlenmiş, kurum adları ise gereksiz uzantılardan ve tekrar eden ifadelerden arındırılmıştır.

Tüm ön işleme adımları, R 4.3.2 ortamında çalışan Bibliometrix paketi kullanılarak yürütülmüştür. Kodlama şeması aşağıdaki biçimde yapılandırılmıştır: Yayın yılı (PY) değişkeni, her kaydın kronolojik dağılımını; atıf sayısı (TC), yayınların etki düzeyini; yazar isimleri (AU), üretkenlik ve iş birliği ilişkilerini; kaynak veya dergi adı (SO), yayınların disipliner yoğunluğunu göstermektedir. Anahtar kelimeler (DE ve ID) alanları tematik kümelenme analizlerinde birleştirilmiş, ülke ve kurum bilgileri (C1) ise ortak yazarlık (co-authorship) analizlerinde kullanılmak üzere normalize edilmiştir.

Bu standartlaştırma süreci, veri kümesinin bütünlüğünü koruyarak analizlerin hem Bibliometrix hem de VOSviewer ortamlarında sorunsuz biçimde yürütülmesini sağlamıştır.

2.5. Güvenirlilik, Sınırlılıklar ve Yöntemsel Denge

WoS veri tabanı ağırlıklı olarak İngilizce literatürü kapsadığı için bazı yerel veya bölgesel çalışmalar dışarıda kalmış olabilir. Ayrıca, doomscrolling kavramı 2020'lerde popülerleştikten sonra erken dönem kayıtların (1990–2015) kavrama öncül ama dolaylı katkılar içerdiği unutulmamalıdır.

Bu sınırlılıklara rağmen, 30 yıllık (1994–2025) zaman serisini kapsayan veri seti, kavramın tarihsel evrimini izleme ve örgütsel davranış literatürüyle tematik kesişimleri belirleme açısından yeterli derinliği sağlamaktadır.

2.6. Bulgular ve Tartışma

2.6.1. Doomscrolling' in Yıllara Göre Çalışma Sayıları

Grafik 1' de "doomscrolling" kavramı ve ilişkili temalarda yapılan çalışmaların 1977'lerden günümüze kadar olan gelişimini göstermektedir. Görüldüğü üzere, 1977'lerden 2010'ların sonuna kadar yıllık yayın sayıları oldukça düşüktür; bu dönem daha çok kavramın öncüllerinin bilgi fazlalığı (information overload), dijital yorgunluk (digital fatigue), medya kaygısı gibi tartışıldığı evreyi temsil eder.

2020 yılı sonrasında grafik belirgin biçimde yükselmekte, özellikle 2021–2025 döneminde hızlı bir artış gözlenmektedir. Bu sıçrama, COVID-19 pandemisiyle birlikte kavramın akademik literatürde yaygınlaşması ve "doomscrolling" teriminin çalışmalarda doğrudan ve sistematik biçimde kullanılmaya başlanması ile açıklanabilir. 2023 ve 2025 yıllarında ulaşılan yüksek yayın sayıları, kavrama yönelik akademik ilginin belirgin biçimde yoğunlaştığını göstermektedir.

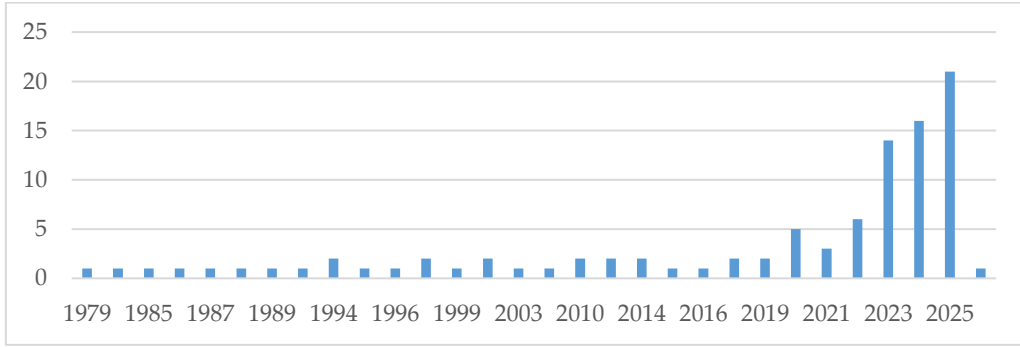
Web of Science kategori (WC) sınıflandırmaları incelendiğinde, 2020–2021 döneminde doomscrolling çalışmalarının ağırlıklı olarak psikoloji, iletişim ve medya çalışmaları alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. 2022 yılından itibaren kamu sağlığı, bilgi bilimi, eğitim ve kültürel çalışmalar gibi alanlarda disiplinler arası bir genişleme yaşandığı dikkat çekmektedir. 2023 yılı ve sonrasında ise yönetim, kamu yönetimi ve uygulamalı psikoloji gibi çalışma yaşamı ve örgütsel süreçlerle ilişkili alanlarda kavramı ele alan çalışmaların ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, doomscrolling olgusunun yalnızca bireysel psikolojik bir konu olmaktan çıkarak, hem psikoloji hem de örgütsel davranış gibi farklı disiplinlerde ilgi görmeye başladığını ortaya koymaktadır.

Son beş yılda gözlenen yayın artışı, doomscrolling kavramının yalnızca bireysel bir medya tüketim davranışı olarak değil, çalışma yaşamı ve örgütsel süreçlerle ilişkili bir olgu olarak ele alınmaya başlandığını göstermektedir. Bu değerlendirme, söz konusu dönemde yayımlanan çalışmaların Web of Science kategori (WC) sınıflandırmaları incelendiğinde, psikoloji ve medya çalışmalarına ek olarak yönetim, uygulamalı psikoloji, kamu yönetimi ve kamu sağlığı gibi örgütsel bağlamla ilişkili alanlarda da yoğunlaşmaya başlamasıyla desteklenmektedir (Zupic & Čater, 2014; Aria & Cuccurullo, 2017). Dolayısıyla yayın sayılarındaki artış, yalnızca nicel bir büyümeyi

değil, aynı zamanda kavramın araştırma bağlamının ve kuramsal çerçevesinin genişlediğini göstermektedir (Donthu vd., 2021).

Bu çerçevede doomscrolling, çalışanların dijital dikkat yönetimi, tükenmişlik, yenilikçi davranış ve psikolojik güvenlik gibi örgütsel davranış değişkenleriyle ilişkilendirilerek ele alınabilecek bir dijital davranış biçimi olarak konumlanmaktadır. Örgütsel davranış literatürü, bireylerin iş dışı dijital deneyimlerinin iş ortamındaki tutum ve davranışlara yansıtıldığını ortaya koymakta; özellikle duygusal olaylar, kaynak tükenmesi ve psikolojik toparlanma süreçlerinin bu ilişkide belirleyici rol oynadığını vurgulamaktadır (Weiss & Cropanzano, 1996; Hobfoll, 1989; Sonnentag, 2018). Özellikle 2025 yılı itibarıyla ulaşılan yüksek yayın sayısı, kavramın örgütsel davranış, insan kaynakları yönetimi ve dijital işyeri davranışları literatürlerinde yeni bir araştırma hattı oluşturma potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Bu nedenle mevcut literatür, doomscrolling olgusunu artık yalnızca “haber tüketimi” bağlamında değil, çalışan refahı ve dijital sınır yönetimi perspektifleri çerçevesinde de ele almaya başlamıştır (Sonnentag & Fritz, 2007; Bakker & Demerouti, 2017).

Grafik 1. Yıllara Göre Çalışma Sayısı

Tablo 1’de görüldüğü üzere, “doomscrolling” teması doğrudan işlenen çalışmalar özellikle 2020 sonrası döneme aittir (Ytre-Arne & Moe, 2021; Price vd., 2022; Kormelink & Gunnewiek, 2022; Sharma vd., 2022; Satıcı vd., 2023). Bu beş çalışma kavramın psikolojik, medya ve davranışsal yönlerini sistematik biçimde ele almaktadır. Diğer makaleler (Scheinkman & Xiong, 2003; Benhabib & Farmer, 1994; Gorton & Ordóñez, 2016) doğrudan doomscrolling kavramını kullanmamakla birlikte, bilişsel aşırılık, belirsizlik, risk algısı ve ekonomik davranış gibi kavramlarla dolaylı ilişki taşımaktadır. Bu durum, doomscrolling olgusunun yalnızca medya psikolojisiyle değil, aynı zamanda davranışsal ekonomi ve karar teorisi alanlarında da kök saldığını göstermektedir. En yüksek atıf sayısına sahip olan Overconfidence and Speculative Bubbles (1989 atıf), bireylerin bilgi akışına aşırı güvenme ve spekülasyon davranış sergileme eğilimlerini açıklaması bakımından, doomscrolling olgusunun bilişsel arka planına teorik katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak tablo, doomscrolling literatürünün hem ekonomik davranış hem de psikolojik refah bağlamında iki farklı ekseninde geliştiğini göstermektedir. Özellikle son beş yılda yapılan çalışmalar, bu kavramın dijital çağın psikolojik sendromlarından biri olarak kurumsallaşmakta olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır.

Tablo 1. Doomscrolling ile İlgili Başlıca Çalışmalar ve Atıf Sayıları

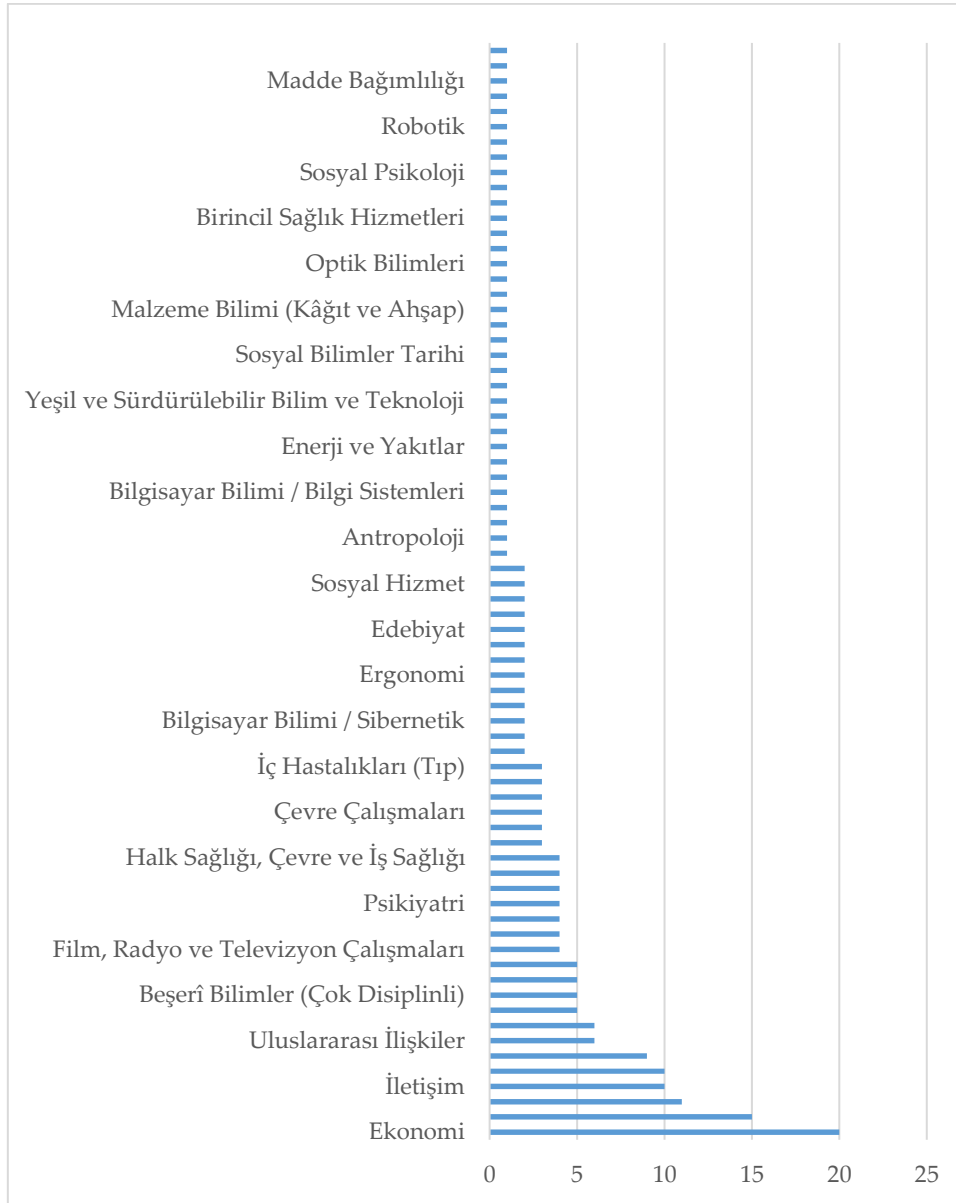
Yıl	Yazar(lar)	Makale Başlığı	Yayınlandığı Dergi	Atıf Sayısı
2003	Scheinkman, J.A.; Xiong, W.	<i>Overconfidence and Speculative Bubbles</i>	<i>Journal of Political Economy</i>	989
1994	Benhabib, J.; Farmer, R.E.A.	<i>Indeterminacy and Increasing Returns</i>	<i>Journal of Economic Theory</i>	506
2008	Beatty, A.; Weber, J.; Yu, J.J.	<i>Conservatism and Debt</i>	<i>Journal of Accounting ve Economics</i>	253
2021	Ytre-Arne, B.; Moe, H.	<i>Doomscrolling, Monitoring and Avoiding: News Use in COVID-19 Pandemic Lockdown</i>	<i>Journalism Studies</i>	128
2022	Price, M.; Legrand, A.C.; Brier, Z.M.F.; Van Stolk-Cooke, K.; Peck, K.; Dodds, P.S.; Danforth, C.M.; Adams, Z.W.	<i>Doomscrolling During COVID-19: The Negative Association Between Daily Social and Traditional Media Consumption and Mental Health Symptoms During the COVID-19 Pandemic</i>	<i>Psychological Trauma: Theory, Research, Practice and Policy</i>	73
2020	Gorton, G.; Ordóñez, G.	<i>Good Booms, Bad Booms</i>	<i>Journal of the European Economic Association</i>	72
1979	Robert K. Meyer , Richard Routley , J. Michael Dunn	<i>Curry's paradox</i>	<i>Analysis</i>	56
2022	Kormelink, T.G.; Gunnewiek, A.K.	<i>From Far Away to Shock to Fatigue to Back to Normal: How Young People Experienced News During the First Wave of the COVID-19 Pandemic</i>	<i>Journalism Studies</i>	48
2022	Sharma, B.; Lee, S.S.; Johnson, B.K.	<i>The Dark at the End of the Tunnel: Doomscrolling on Social Media Newsfeeds</i>	<i>Technology, Mind, and Behavior</i>	46
2023	Satıcı, S.A.; Tekin, E.G.; Deniz, M.E.; Satıcı, B.	<i>Doomscrolling Scale: Its Association with Personality Traits, Psychological Distress, Social Media Use, and Wellbeing</i>	<i>Applied Research in Quality of Life</i>	45

2.6.2. Doomscrolling' in Alanlara Göre Çalışma Sayısı

Grafik 2' de görüldüğü üzere, en fazla çalışma “Economics (Ekonomi)” alanında yapılmıştır (20 yayın). Bu durum, dijital medya, bilgi tüketimi ve kriz dönemlerinde ekonomik davranış arasındaki bağlantılara olan akademik ilgiyi yansıtmaktadır. Doomscrolling' in finansal karar alma, yatırım psikolojisi veya ekonomik belirsizlik algısı gibi konularla ilişkilendirildiği anlaşılmaktadır. İkinci sırada Philosophy (Felsefe) ve Political Science (Siyaset Bilimi) yer almaktadır. Bu alanlardaki çalışmalar, genellikle dijital çağın etik sorunlarını, bilgi manipülasyonunu, algoritmik yönlendirme ve dijital öznellik meselelerini ele almaktadır. Özellikle Byung-Chul Han (2017)' in “psikopolitika” kavramı çerçevesinde doomscrolling' in dijital özneleşme ve duygu yönetimi süreçleriyle ilişkisi felsefi olarak tartışılmaktadır. Psychiatry

(Psikiyatri), Neurosciences (Sinirbilim) ve Health Policy Services (Sağlık Politikası) alanlarında yapılan çalışmalar ise kavramın psikolojik ve biyolojik yönlerine odaklanmaktadır. Bu araştırmalar, doomscrolling' in kaygı, depresyon, dikkat bozukluğu ve uyku problemleri gibi zihinsel sağlık sonuçlarıyla ilişkisini incelemektedir.

Bu grafik, doomscrolling kavramının çok disiplinli bir araştırma alanına dönüştüğünü açıkça ortaya koymaktadır. Psikoloji, medya, sağlık ve mühendislik ekseninin yanı sıra, sosyal bilimlerin neredeyse her dalında kavramın teorik veya uygulamalı karşılık bulduğu görülmektedir. Dolayısıyla doomscrolling, yalnızca bireyin dijital davranışını açıklayan psikolojik bir olgu değil; aynı zamanda ekonomik karar alma, politik algı yönetimi, toplumsal kaygı, bilişsel ergonomi ve etik sorgulama gibi farklı bilimsel alanlarda ele alınan bir “dijital çağ fenomeni” haline gelmiştir.

Grafik 2. Alanlara Göre Çalışma Sayısı

2.6.3. Anahtar Kelime Analizi

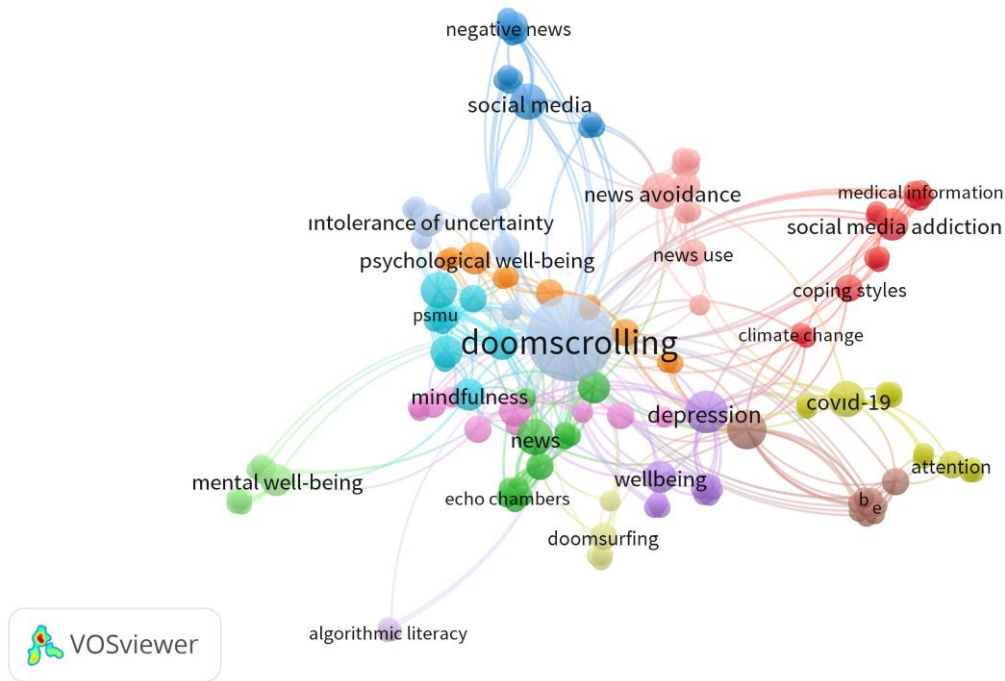
Bu çalışmada doomscrolling literatürünün kavramsal yapısını ortaya koymak amacıyla anahtar kelime eş-oluşum (co-occurrence) analizi gerçekleştirilmiştir. Analiz, Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilen ve nihai olarak 66 yayından oluşan veri seti kullanılarak, VOSviewer yazılımı aracılığıyla yürütülmüştür. Analiz türü olarak co-occurrence, birim olarak ise yazar anahtar kelimeleri (author keywords) seçilmiştir. Sayım yöntemi olarak, anahtar kelimelerin birlikte kullanım yoğunluğunu daha görünür kılmak amacıyla tam sayım (full counting) yaklaşımı tercih edilmiştir. Analiz sürecinde veri setinde yer alan toplam 193 farklı anahtar kelime belirlenmiştir. Minimum anahtar kelime tekrar sayısı 1 olarak belirlenmiş ve bu eşik değerini karşılayan tüm anahtar kelimeler öncelikle analiz kapsamına alınmıştır. Ancak ağ yapısının bağlantısallığı dikkate alındığında, anahtar kelimelerin tamamının birbirleriyle doğrudan ilişkili olmadığı görülmüştür. VOSviewer tarafından sunulan “largest set of connected items” seçeneği doğrultusunda, ağ yapısının daha anlamlı ve yorumlanabilir biçimde sunulabilmesi amacıyla yalnızca birbirleriyle bağlantılı olan en büyük anahtar kelime kümesi haritaya yansıtılmıştır. Bu işlem sonucunda analiz, 142 anahtar kelime üzerinden yürütülmüştür.

Şekil 1’de sunulan anahtar kelime ağı, VOSviewer analizi sonucunda 142 kelime, 14 küme, 533 bağlantı ve 586 toplam bağlantı gücü ile yapılandığını göstermektedir. Ağ yapısında her bir düğüm bir anahtar kelimeyi temsil ederken, düğüm büyüklüğü ilgili anahtar kelimenin literatürdeki kullanım sıklığını; düğümler arasındaki çizgiler ise anahtar kelimelerin aynı çalışmalarda birlikte kullanılma sıklığını ifade etmektedir. Çizgi kalınlığı bu ilişkinin gücünü yansıtırken, farklı renkler birbirleriyle daha yoğun eş-oluşum gösteren kavramsal kümeleri temsil etmektedir. En büyük düğüm “doomscrolling” olup, bu kavram etrafında 5 ana tematik grup (psikolojik etkiler, pandemi ve klinik sonuçlar, sosyal medya kullanımı, kriz-afet bağlamı, dijital bağımlılık) yer almaktadır.

Turkuaz (açık mavi) küme, doomscrolling davranışının psikolojik iyi oluş ve bireysel baş etme süreçleriyle ilişkisini temsil etmektedir. Bu kümede “psychological well-being”, “social media use”, “resilience”, “intolerance of uncertainty” ve “mindfulness” gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Bu yapı, doomscrolling davranışının bireylerin psikolojik dayanıklılığı, belirsizlik algısı ve duygusal düzenleme süreçleriyle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Yeşil küme, doomscrolling’in ruh sağlığı ve mental sağlık çıktıları üzerindeki etkilerine odaklanmaktadır. Bu kümede “mental well-being”, “news”, “echo chambers”, “doomsurfing” ve “doomscrolling scale” gibi kavramlar yer almaktadır. Bu tematik yapı, doomscrolling davranışının ruh sağlığı, haber ekosistemleri ve ölçüm araçları bağlamında ele alındığını ortaya koymaktadır. Mor küme, doomscrolling ile depresyon ve genel iyi oluş arasındaki ilişkilere odaklanmaktadır. Bu kümede “depression” ve “wellbeing” kavramları merkezî konumda yer almakta; bu durum doomscrolling davranışının depresif belirtiler ve psikolojik iyilik hâliyle güçlü biçimde ilişkilendirildiğini göstermektedir. Sarı küme, doomscrolling literatüründe pandemi ve dikkat süreçleri

bağlamını temsil etmektedir. Bu kümede “COVID-19”, “attention” ve “care” gibi kavramlar yer almaktadır. Bu yapı, özellikle COVID-19 pandemisi döneminde artan sağlık tehdidi algısı, belirsizlik ve dikkat dağınıklığının doomscrolling davranışını tetikleyen önemli faktörler olarak ele alındığını göstermektedir. Kırmızı küme, doomscrolling’in dijital bağımlılık, baş etme mekanizmaları ve klinik süreçlerle ilişkisini yansıtmaktadır. Bu kümede “social media addiction”, “cyberchondria”, “coping styles”, “mediating role” ve “climate change” gibi kavramlar bulunmaktadır. Bu tematik yapı, doomscrolling davranışının dijital bağımlılık eğilimleri, sağlık kaygıları ve stresle başa çıkma biçimleriyle ilişkili olarak ele alındığını göstermektedir. Mavi küme ise doomscrolling’in haber tüketimi ve bilişsel yüklenme süreçleri ile ilişkisini temsil etmektedir. Bu kümede “negative news”, “social media”, “news avoidance”, “news use” ve “conspiracy theories” gibi kavramlar yer almaktadır. Bu ilişkiler, bireylerin bir yandan yoğun ve olumsuz haber akışına maruz kalırken, diğer yandan bu maruziyete tepki olarak haberden kaçınma eğilimleri geliştirebildiklerini ortaya koymaktadır.

Genel olarak ağ yapısı incelendiğinde, en sık birlikte kullanılan anahtar kelimelerin “depression”, “mental well-being”, “COVID-19”, “social media”, “negative news” ve “attention” olduğu görülmektedir. Anahtar kelimeler arasındaki yoğun bağlantılar, doomscrolling olgusunun psikoloji, iletişim, sağlık ve dijital medya araştırmalarını birleştiren disiplinler arası bir araştırma alanı olarak ele alındığını ortaya koymaktadır.

Şekil 1. Anahtar Kelime Analizi

2.6.4. Yazar Atıf Analizi

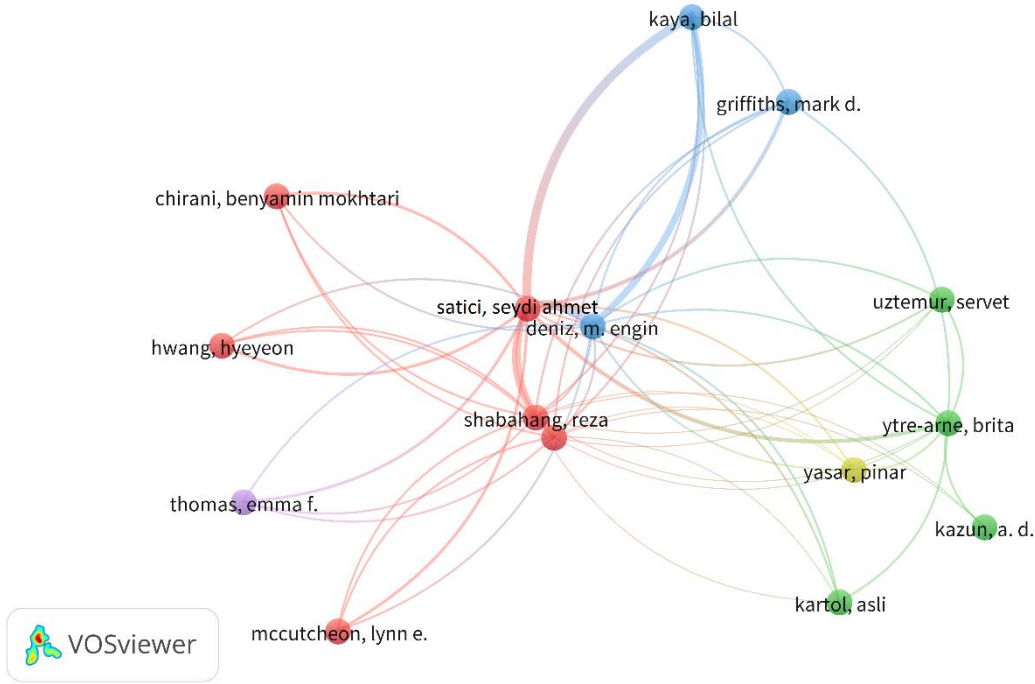
Doomscrolling literatüründe öne çıkan yazarların atıf temelli ilişkilerini incelemek amacıyla yazar atıf analizi gerçekleştirilmiş ve elde edilen ağ haritası Şekil 2’de

sunulmuştur. Analiz, Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilen 66 çalışmalık nihai veri seti kullanılarak VOSviewer yazılımı aracılığıyla yapılmıştır. Bu kapsamda Citation analizi seçilmiş ve analiz birimi olarak yazarlar (authors) esas alınmıştır. Atıf hesaplamaları, veri setinde yer alan yayınların Times Cited (TC) değerlerinin yazar düzeyinde tam sayım (full counting) yaklaşımıyla toplanması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde veri setinde yer alan toplam 157 yazar başlangıçta değerlendirmeye alınmıştır. Ancak literatürde süreklilik ve temsiliyet sağlayan yazarların belirlenebilmesi amacıyla, minimum doküman sayısı bir yazar için 2, son yıllarda yayımlanmış ve henüz yeterli atıf birikimi oluşmamış çalışmaların ve yazarların analiz dışında bırakılmaması içinde minimum atıf sayısı 0 olarak belirlenmiştir. Bu eşik değerlerini karşılayan 15 yazar analiz kapsamına dâhil edilmiştir. Böylece, tek çalışmayla literatürde yer alan ancak süreklilik göstermeyen yazarlar dışlanarak, doomscrolling alanına birden fazla yayınlara katkı sunmuş araştırmacıların oluşturduğu daha odaklı bir ağ yapısı elde edilmiştir.

Bu süreç sonucunda oluşturulan yazar atıf ağı, 15 yazar, 5 küme, 55 bağlantı ve 137 toplam bağlantı gücü ile yapılandığını göstermektedir. Ağ haritasında dairelerin büyüklüğü, ilgili yazarların aldığı toplam atıf sayısını temsil ederken; yazarlar arasındaki çizgiler, aynı çalışmalar üzerinden aldıkları birlikte atıf (co-citation) ilişkilerini göstermektedir. Çizgilerin kalınlığı, bu ilişkinin yoğunluğunu; farklı renkler ise benzer araştırma temalarına sahip yazarların oluşturduğu atıf kümelerini ifade etmektedir. Şekil 2'deki haritanın merkezinde yer alan kırmızı küme, ağın en geniş ve en yoğun bağlantıya sahip grubunu oluşturmaktadır. Bu kümede Seydi Ahmet Satıcı ve M. Engin Deniz merkezî konumda yer almakta olup, her iki yazar da 67'şer atıf ile alanın en yüksek atıf alan araştırmacıları arasında bulunmaktadır. Aynı kümede yer alan Reza Shabahang (39 atıf), Mara Aruguete (37 atıf) ve Emma Thomas (10 atıf), doomscrolling'i psikolojik iyi oluş, sosyal medya kullanımı, kaygı, belirsizlik ve dijital davranışlar bağlamında ele alan çalışmalarıyla öne çıkmaktadır. Satıcı ve Deniz'in yüksek bağlantı yoğunluğu, bu yazarların literatürde diğer araştırmacılarla en sık birlikte atıf alan ve alanın kuramsal omurgasını oluşturan isimler olduğunu göstermektedir. Yeşil küme, iletişim ve medya çalışmaları ekseninde şekillenmiş olup, bu kümenin merkezinde Brita Ytre-Arne yer almaktadır. Ytre-Arne, 131 atıf ile veri setindeki en yüksek toplam atıf değerine sahip yazar konumundadır. Aynı kümede yer alan Servet Uztemur (15 atıf) ve Pınar Yaşar (15 atıf), özellikle pandemi döneminde haber tüketimi, medya maruziyeti ve bilgi aşırılığı gibi temalar üzerinden doomscrolling literatürüne katkı sunmaktadır. Bu küme, kavramın psikolojik boyutlarının ötesinde, medya pratikleri ve haber ekosistemleri bağlamında da yoğun biçimde ele alındığını göstermektedir. Mavi küme, dijital davranışlar ve bağımlılık literatürüyle ilişkili çalışmaları temsil etmektedir. Bu kümede öne çıkan isim Mark D. Griffiths olup, 10 atıf ile dijital bağımlılık, çevrim içi davranışlar ve problemli medya kullanımı konularındaki kuramsal birikimi sayesinde diğer kümelerle güçlü bağlantılar kurmaktadır. Griffiths'in bu konumu, doomscrolling olgusunun dijital bağımlılık literatürüyle doğrudan ilişkili bir araştırma hattı içerisinde ele alındığını göstermektedir. Ağ yapısında bazı yazarların kümeler arası köprü işlevi üstlendiği görülmektedir. Özellikle Reza Shabahang (39 atıf) ve Aslı Kartol (15 atıf), psikoloji ve

medya temelli kümeler arasında bağlantılar kuran araştırmacılar olarak öne çıkmaktadır. Bu yazarların çalışmaları genellikle kültürlerarası karşılaştırmalar, psikolojik etkiler ve medya bağlamli stres süreçlerine odaklanmaktadır.

Genel olarak Şekil 2’de sunulan yazar atıf ağı, doomscrolling araştırmalarının tek bir disiplin veya merkez etrafında toplanmadığını; psikoloji, medya çalışmaları ve dijital davranış literatürlerinin kesişiminde, uluslararası düzeyde bağlantılar kurularak gelişen çok disiplinli bir araştırma alanı olduğunu ortaya koymaktadır.

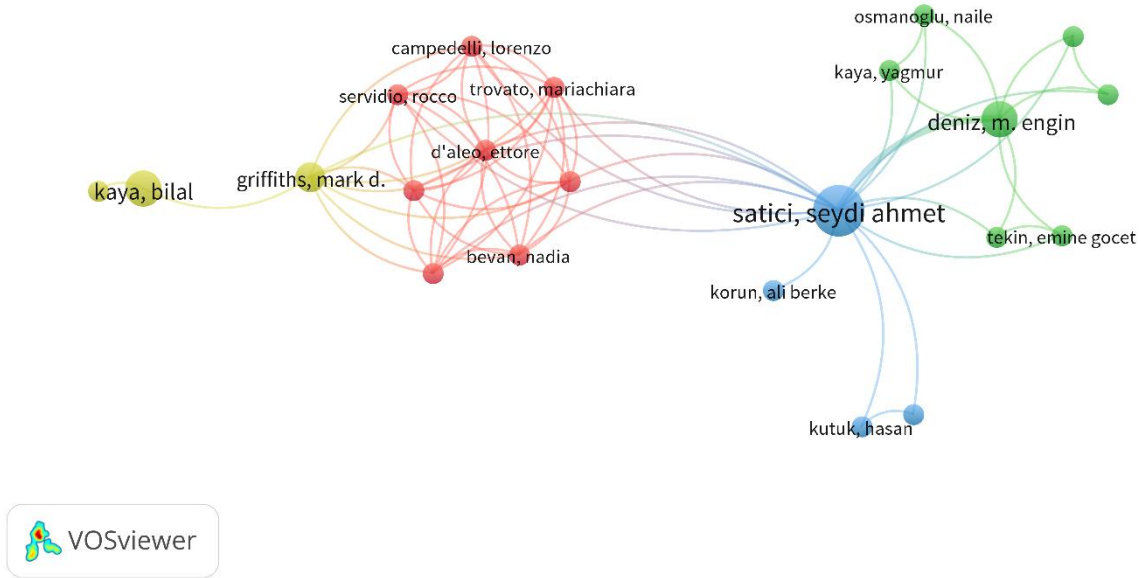
Şekil 2. Yazar Atıf Analizi

2.6.5. Ortak Yazar Analizi

Doomscrolling literatürüne ilişkin ortak yazarlık yapısı, VOSviewer yazılımı kullanılarak analiz edilmiş ve elde edilen ağ haritası Şekil 3’te sunulmuştur. Analizde co-authorship (ortak yazarlık) türü seçilmiş ve analiz birimi olarak yazarlar (authors) esas alınmıştır. İnceleme kapsamında veri setinde yer alan toplam 157 yazar analiz sürecine dâhil edilmiştir. Doomscrolling literatürünün görece yeni ve hızla gelişen bir alan olması nedeniyle, erken dönem ve henüz atıf birikimi oluşmamış çalışmaların analiz dışında bırakılmaması amacıyla yapılmıştır. Bu yaklaşım, alanın bütüncül ortak yazarlık yapısını ve çekirdek–periferik araştırmacı ilişkilerini daha doğru biçimde ortaya koymayı hedeflemekte olduğu için, minimum doküman sayısı bir yazar için 1, minimum atıf sayısı ise 0 olarak belirlenmiş; bu eşik değerleri karşılayan 157 yazarın tamamı başlangıçta analiz kapsamına alınmıştır. Ancak ortak yazarlık ağının bağlantısallığı incelendiğinde, söz konusu 157 yazarın tamamının birbirleriyle doğrudan veya dolaylı biçimde bağlantılı olmadığı görülmüştür. VOSviewer tarafından sunulan uyarı doğrultusunda, ağ yapısındaki en büyük bağlantılı bileşenin (largest set of connected items) yalnızca 22 yazardan oluştuğu tespit edilmiştir.

Analizin daha anlamlı, okunabilir ve yorumlanabilir bir yapı sunabilmesi amacıyla, yalnızca bu bağlantılı 22 yazardan oluşan ana ağ yapısı haritaya yansıtılmıştır.

Bu süreç sonucunda elde edilen ortak yazarlık ağı, 22 yazar, 4 küme, 67 bağlantı ve 69 toplam bağlantı gücü değerleriyle yapılandığını göstermektedir. Ağın merkezinde yer alan mavi küme, doomscrolling alanındaki çekirdek ortak yazarlık yapısını temsil etmektedir. Bu kümenin merkezinde Seydi Ahmet Satıcı yer almakta; M. Engin Deniz, Ali Berke Korun ve Hasan Kutuk gibi araştırmacılar bu çekirdek yapı etrafında konumlanmaktadır. Bu küme, doomscrolling'ın psikolojik etkileri, sosyal medya kullanımı ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisini ele alan çalışmaları temsil etmektedir. Yeşil küme, mavi kümeyle güçlü bağlantılar kurmakla birlikte daha çok ikincil iş birliklerinden oluşmaktadır. Bu kümede Yağmur Kaya, Naile Osmanoğlu ve Emine Göç Tekin gibi araştırmacılar yer almakta olup, çalışmalar genellikle genç örneklem, psikolojik değişkenler ve sosyal medya davranışları bağlamında yoğunlaşmaktadır. Kırmızı küme, ağırlıklı olarak Avrupa merkezli (özellikle İtalya) araştırmacılar tarafından oluşmaktadır. Bu kümede Rocco Servidio, Ettore D'Aleo, Mariachiara Trovato, Lorenzo Campedelli ve Nadia Bevan gibi yazarlar yer almakta olup, doomscrolling olgusu dijital davranışlar, veri analitiği ve sosyal ağ yapıları bağlamında ele alınmaktadır. Sarı küme ise Mark D. Griffiths ve Bilal Kaya etrafında şekillenmekte olup, dijital bağımlılık ve çevrim içi davranışlar literatürü ile doomscrolling araştırmaları arasında köprü rolü üstlenmektedir.

Şekil 3. Ortak Yazar Analizi

2.6.6. Ülke Atıf Ağı Analizi

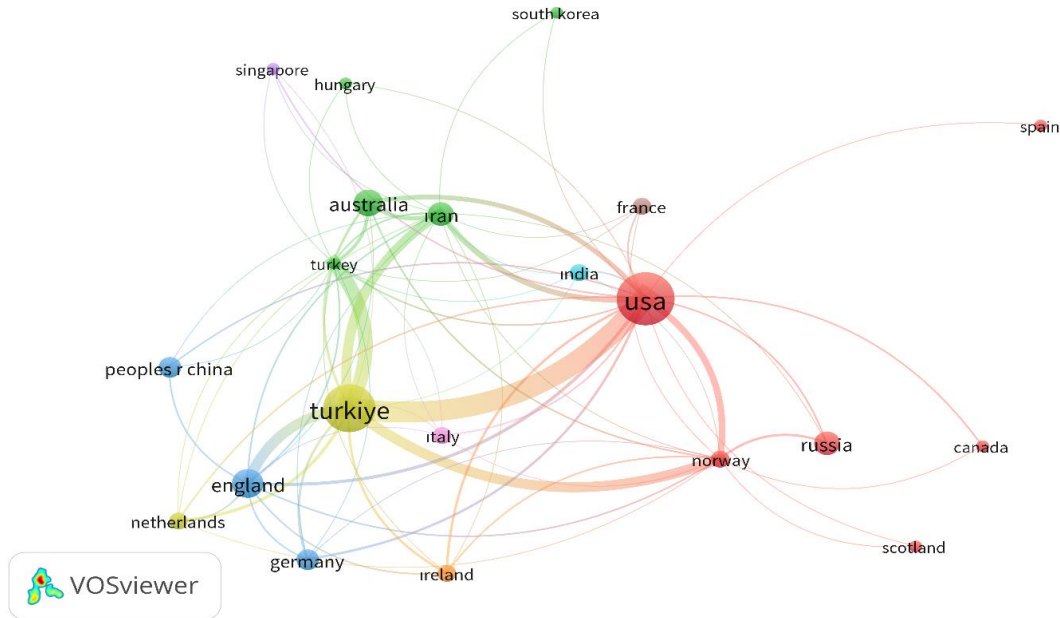
Doomscrolling kavramına ilişkin yayınlar ülkelere göre incelenmiş ve ülke düzeyinde atıf ağı haritası Şekil 4'te sunulmuştur. Analiz, Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilen veriler kullanılarak VOSviewer yazılımı

aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Citation analizi seçilerek birim olarak ülkeler (countries) esas alınmıştır. İnceleme kapsamında yayın yapılan toplam 24 ülke belirlenmiştir. Minimum doküman sayısı 1 ve minimum atıf sayısı 0 olarak belirlenen eşik değerleri karşılayan 24 ülke analiz kapsamına dâhil edilmiştir. Minimum doküman sayısının 1 ve minimum atıf sayısının 0 olarak belirlenmesi, doomscrolling literatürünün görece yeni ve hızla gelişen bir araştırma alanı olmasıyla ilişkilidir. Bu tercih, literatüre sınırlı sayıda yayınlara katkı sunmuş ancak alanın coğrafi yayılımı ve atıf örüntüleri açısından anlamlı konumda bulunan ülkelerin analiz dışında bırakılmamasını amaçlamaktadır. Böylece ülke düzeyinde atıf ağı, yalnızca yerleşik merkezleri değil, aynı zamanda alanın küresel genişleme dinamiklerini de yansıtan daha bütüncül bir yapı sunmaktadır. Ancak ağ yapısının bağlantısallığı dikkate alındığında, bu ülkelerden 21'inin birbiriyle bağlantılı en büyük kümeyi oluşturduğu görülmüştür. VOSviewer tarafından sunulan "largest set of connected items" seçeneği doğrultusunda, ağ yapısının daha net ve yorumlanabilir biçimde sunulabilmesi amacıyla yalnızca bu bağlantılı 21 ülke haritaya yansıtılmıştır. Böylece Şekil 4'te sunulan ülke atıf ağı, doomscrolling literatüründe ülkeler arasındaki atıf ilişkilerini ve etki örüntülerini temsil eden en anlamlı ve bağlantılı yapıyı ortaya koymaktadır. VOSviewer analizi sonucunda 21 ülke, 9 küme, 74 bağlantı ve 213 toplam bağlantı gücü ile yapılandığını göstermektedir. Ağ yapısında her bir düğüm bir ülkeyi temsil etmekte; düğüm büyüklüğü ilgili ülkenin literatürdeki atıf etkisini, ülkeler arasındaki çizgiler ise ülkeler arasında gerçekleşen atıf ilişkilerini göstermektedir. Çizgi kalınlığı, bu atıf ilişkisinin yoğunluğunu yansıtırken; farklı renkler, atıf örüntülerine göre oluşan kümeleri (cluster) ifade etmektedir.

Analiz sonucunda doküman sayısı açısından doomscrolling literatüründe en fazla yayının Amerika Birleşik Devletleri (21) ve Türkiye (17) tarafından üretildiği belirlenmiştir. Atıf sayıları dikkate alındığında ise Amerika Birleşik Devletleri (324 atıf) ilk sırada yer almakta, onu Norveç (131 atıf) izlemektedir. Türkiye, 56 atıf ile üçüncü sırada yer alırken, İngiltere (51 atıf) ve Hollanda (48 atıf) sırasıyla dördüncü ve beşinci sırada bulunmaktadır. Bu bulgular, bazı ülkelerin görece az sayıda yayınlara yüksek atıf etkisi yaratabildiğini, buna karşın bazı ülkelerde yayın üretkenliği ile atıf etkisi arasında farklılaşmalar olduğunu göstermektedir.

Ağ yapısının merkezinde ABD yer almakta ve en büyük düğümle temsil edilmektedir. Bu durum, doomscrolling literatüründe ABD'nin en yüksek atıf etkisine sahip ülke olduğunu ve alanın bilgi üretimi ile yayılımında merkezi bir rol üstlendiğini göstermektedir. ABD'nin Norveç, Kanada, Rusya, Fransa, İspanya ve Hindistan gibi ülkelerle güçlü ve çok yönlü atıf bağlantıları kurduğu görülmektedir. Bu yapı, özellikle psikoloji, medya çalışmaları ve dijital davranış alanlarında ABD merkezli çalışmaların küresel literatürü yönlendirdiğine işaret etmektedir. Ağın ikinci belirgin odak noktası Türkiye (Türkiye) olup, görece büyük düğüm büyüklüğü ve çok sayıda bağlantı ile dikkat çekmektedir. Türkiye'nin ABD, İngiltere, Almanya, İran, Avustralya ve İtalya gibi ülkelerle yoğun atıf ilişkileri kurduğu görülmektedir. Bu durum, Türkiye'nin doomscrolling literatüründe yalnızca üretken bir ülke olmakla kalmayıp, aynı zamanda farklı coğrafi ve akademik kümeler arasında bağlayıcı

(broker) bir rol üstlendiğini göstermektedir. Türkiye'nin hem Batı merkezli araştırma ağlarıyla hem de Orta Doğu ve Asya ülkeleriyle kurduğu atıf ilişkileri, ülkenin literatürdeki çok yönlü konumunu yansıtmaktadır. İngiltere, Almanya ve Hollanda, ağın Avrupa merkezli alt yapısını oluşturan ülkeler olarak öne çıkmaktadır. Bu ülkeler, hem ABD hem de Türkiye ile güçlü atıf ilişkileri kurarak literatürün kuramsal ve metodolojik gelişimine katkı sağlamaktadır. Özellikle İngiltere ve Almanya'nın birbirleriyle ve Türkiye ile kurduğu bağlantılar, Avrupa-Türkiye ekseninde gelişen akademik etkileşimi görünür kılmaktadır. Ağda İran ve Avustralya, orta düzey düğüm büyüklükleri ve çoklu bağlantılarıyla dikkat çeken ülkeler arasında yer almaktadır. Bu ülkeler, farklı kümelerle kurdukları atıf ilişkileri sayesinde hem Batı merkezli hem de bölgesel araştırma ağlarıyla etkileşim içinde bulunmaktadır. Hindistan, ABD ile güçlü bir atıf hattı üzerinden bağlanırken; Norveç, ABD merkezli küme içerisinde belirgin bir konumda yer almaktadır. Öte yandan Rusya, Kanada, İspanya, İskoçya, İrlanda, Güney Kore, Macaristan, Singapur ve Çin gibi ülkeler, ağın daha periferik bölgelerinde konumlanmakta olup, daha sınırlı ancak tematik olarak anlamlı atıf ilişkileri sergilemektedir. Bu durum, söz konusu ülkelerin literatüre katkılarının daha seçici ve belirli araştırma hatları üzerinden gerçekleştiğini göstermektedir. Genel olarak Şekil 4'te sunulan ülke atıf ağı, doomscrolling araştırmalarının ABD merkezli bir çekirdek yapı etrafında şekillendiğini; ancak Türkiye'nin güçlü ve çok yönlü atıf ilişkileriyle bu yapının önemli bir tamamlayıcısı ve bağlayıcısı konumunda bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu ağ yapısı, literatürün tek merkezli değil, çok-merkezli ve giderek küreselleşen bir karakter kazandığını ve farklı coğrafi bölgelerin bilgi üretimine artan ölçüde katkı sunduğunu göstermektedir.

Şekil 4. Ülke Atıf Ağı Analizi

2.6.7. *Bibliyografik Eşleşme (Metinler Arası Benzerlik) Analizi*

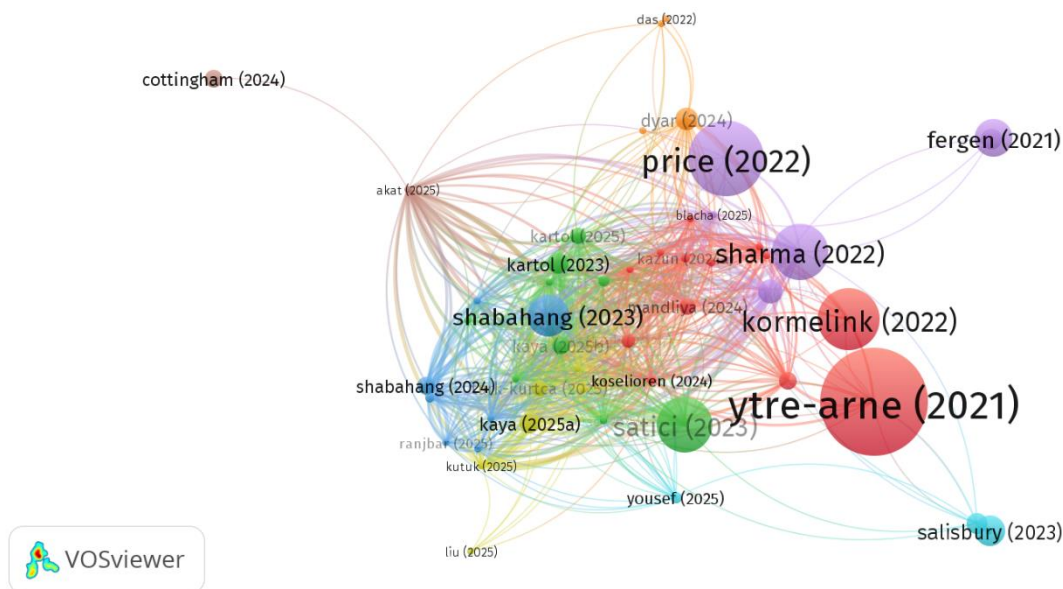
Bu bölümde doomscrolling literatüründe yer alan çalışmalar arasındaki bibliyografik eşleşme (bibliographic coupling) ilişkileri incelenmiştir. Bibliyografik eşleşme analizi, iki ya da daha fazla çalışmanın aynı kaynaklara atıf yapması durumunda aralarındaki benzerliği ortaya koymayı amaçlayan ve özellikle literatürdeki güncel tematik yaklaşımları belirlemede kullanılan bir yöntemdir. Analiz, Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilen 66 çalışmalık nihai veri seti kullanılarak VOSviewer yazılımı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. VOSviewer’da Type of analysis olarak Bibliographic coupling, Unit of analysis olarak Documents seçilmiş; sayım yöntemi olarak ise full counting yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşımda, bir çalışmanın diğer çalışmalarla kurduğu tüm eşleşmeler eşit ağırlıkta değerlendirilmiştir. Eşik değerler kapsamında minimum doküman sayısı 1 ve minimum atıf sayısı 0 olarak belirlenmiş; böylece veri setindeki tüm çalışmalar analize dâhil edilmiştir. Ancak ağ yapısında bağlantısallık dikkate alındığında, çalışmaların tamamının birbirleriyle bağlantılı olmadığı görülmüştür. VOSviewer tarafından sunulan “largest set of connected items” seçeneği doğrultusunda, yalnızca birbirleriyle doğrudan veya dolaylı biçimde ilişki kuran çalışmalar haritaya yansıtılmıştır. Bu süreç sonucunda bibliyografik eşleşme ağı, 22 doküman, 4 küme, 67 bağlantı ve 69 toplam bağlantı gücü ile yapılandırılmıştır. Ağ haritasında her bir düğüm bir çalışmayı temsil ederken, düğüm büyüklüğü ilgili çalışmanın diğer çalışmalarla paylaştığı ortak kaynak sayısını (eşleşme gücünü) göstermektedir. Çalışmalar arasındaki çizgiler bibliyografik eşleşme ilişkilerini, çizgi kalınlıkları ise bu ilişkilerin yoğunluğunu ifade etmektedir. Farklı renkler, benzer kaynaklara atıf yapan çalışmaların oluşturduğu tematik kümeleri temsil etmektedir.

Şekil 5’te görüldüğü üzere, ağın merkezinde yer alan çalışmalar, doomscrolling literatüründe ortak kuramsal çerçeveleri ve benzer referans kümelerini paylaşan çekirdek metinleri oluşturmaktadır. Çevresel konumda yer alan çalışmalar ise literatüre daha sınırlı düzeyde bibliyografik bağlarla eklemlenen, ancak belirli alt temalara odaklanan araştırmaları temsil etmektedir. Bu yapı, doomscrolling literatürünün henüz genç bir alan olmasına rağmen, belirli kuramsal ve tematik odaklar etrafında kümelenmeye başladığını göstermektedir.

Ağ yapısında Ytre-Arne (2021), Kormelink (2022) ve Price (2022) gibi çalışmaların merkezi bir konumda yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmalar, doomscrolling olgusunu özellikle haber tüketimi, medya maruziyeti, dijital kaygı ve gündelik yaşam pratikleri çerçevesinde ele alan medya psikolojisi temelli literatürün çekirdek metinlerini oluşturmaktadır. Haritadaki kırmızı küme, bu bağlamda medya psikolojisi ve dijital haber çalışmaları ekseninde yoğunlaşan araştırmaları temsil etmektedir. Yeşil renkli küme, büyük ölçüde Türkiye merkezli araştırmacıların yer aldığı ve doomscrolling’ i psikolojik iyi oluş, sosyal medya kullanımı ve pozitif psikoloji perspektifinden ele alan çalışmalardan oluşmaktadır. Bu kümede Satıcı (2023), Kartol (2023) ve Kaya (2025) gibi çalışmalar öne çıkmakta; söz konusu çalışmaların iyi oluş, psikolojik dayanıklılık ve dijital davranışlar arasındaki ilişkileri irdelediği görülmektedir. Bu durum, Türkiye kökenli literatürün kavramı daha çok bireysel

psikolojik kaynaklar ve koruyucu faktörler çerçevesinde konumlandığını göstermektedir. Mavi ve turkuaz tonlarla gösterilen kümede, dijital davranışlar ve çevrim içi etkileşim örüntülerine odaklanan çalışmalar yer almaktadır. Bu kümede Shabahang (2023) ve Taskin (2024) çalışmasıyla dikkat çekmekte; bu araştırmalar doomscrolling'i dijital ortamda tekrarlayan davranış kalıpları ve çevrim içi etkileşim dinamikleri bağlamında ele almaktadır. Ağın alt bölümlerinde yer alan Fergen (2021) gibi çalışmalar ise literatürde daha periferik bir konumda bulunmakta ve belirli alt temalara odaklanan erken dönem katkıları temsil etmektedir. Turuncu ve sarı tonlarla gösterilen kümeler, daha sınırlı sayıda çalışmadan oluşmakla birlikte, literatürde yeni gelişen alt araştırma alanlarını yansıtmaktadır. Bu kümelerde yer alan Akat (2025), Bendau (2025) ve Yang (2024) gibi çalışmaların, doomscrolling olgusunu dijital stres, ruh sağlığı ve güncel toplumsal bağlamlar çerçevesinde ele aldığı görülmektedir. Bu durum, kavramın yalnızca medya ve psikoloji alanlarıyla sınırlı kalmadığını, giderek davranışsal bilimler ve dijital sağlık literatürüne doğru genişlediğini göstermektedir.

Genel olarak Şekil 5'te sunulan bibliyografik eşleşme ağı, doomscrolling literatürünün belirli çekirdek çalışmalar etrafında kümelenmeye başladığını; medya psikolojisi kökenli Batı literatürü ile Türkiye merkezli pozitif psikoloji temelli araştırma çizgisinin giderek birbirine yaklaştığını ortaya koymaktadır. Bu yapı, alanın disiplinler arası bir bütünleşme sürecine girdiğini ve gelecekte farklı kuramsal yaklaşımların ortak referanslar üzerinden daha fazla etkileşime gireceğini göstermektedir.

Şekil 5. Bibliyografik Eşleşme (Metinler Arası Benzerlik) Analizi

3. Tartışma

Bu çalışmada gerçekleştirilen bibliyometrik analizler, doomscrolling literatürünün gelişim seyrini, tematik odaklarını ve disiplinler arası yönelimlerini ortaya koymaktadır. Yıllara göre yayın dağılımı incelendiğinde, doomscrolling kavramına yönelik akademik ilginin özellikle 2020 yılı sonrasında belirgin biçimde arttığı

görülmektedir. Bu bulgu, kavramın COVID-19 pandemisiyle birlikte artan belirsizlik, kriz iletişimi ve olumsuz haber maruziyeti bağlamında literatürde terminolojik olarak yerleştiğini vurgulayan önceki çalışmalarla tutarlıdır (Ytre-Arne ve Moe, 2021; Kormelink ve Gunnewiek, 2022).

Anahtar kelime eş-oluşum analizleri, literatürdeki baskın temaların psikolojik iyi oluş, kaygı, depresyon, stres ve bilgi aşırılığı ekseninde yoğunlaştığını göstermektedir. Bu bulgu, doomscrolling'in bireylerin duygusal düzenleme süreçlerini zorlayan bir dijital davranış biçimi olarak ele alındığını ortaya koyan ampirik çalışmalarla örtüşmektedir (Sharma vd., 2022; Satıcı vd., 2023). Bununla birlikte dikkat, dayanıklılık, tükenmişlik ve sosyal medya kullanımı gibi kavramların anahtar kelime ağlarında giderek daha görünür hâle gelmesi, literatürde bireysel etkilerin ötesine geçen süreç temelli bir genişlemenin başladığını göstermektedir.

Bibliyometrik analiz sonuçları, bu tematik çeşitlenmeye rağmen doomscrolling literatürünün hâlen büyük ölçüde psikoloji, medya çalışmaları ve dijital davranış ekseninde yoğunlaştığını; örgütsel davranış bağlamının ise sınırlı sayıda çalışmayla temsil edildiğini ortaya koymaktadır. Ancak bu durum, kavramın örgütsel bağlamda etkisiz olduğu anlamına gelmemektedir. Nitekim Çiftçi vd. (2024), doomscrolling davranışının iş akış deneyimi üzerindeki olumsuz etkisini ve bu ilişkinin yaşam doyumu aracılığıyla şekillendiğini ortaya koyarak, kavramın örgütsel davranış değişkenleriyle doğrudan ilişkilendirilebileceğini göstermiştir. Bu bulgu, bibliyometrik analizde gözlenen tematik genişlemenin ampirik literatürde de karşılık bulmaya başladığını ve doomscrolling'in örgütsel davranış araştırmaları için yeni bir inceleme alanı sunduğunu göstermektedir. Yazar atıf analizi sonuçları, doomscrolling literatürünün tek bir kuramsal merkez etrafında toplanmadığını, aksine psikoloji ve medya çalışmaları ağırlıklı olmak üzere çok merkezli bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Satıcı ve Deniz'in psikolojik iyi oluş ve ölçüm temelli çalışmaları ile Ytre-Arne ve Kormelink'in medya pratikleri ve haber tüketimi odaklı katkıları, literatürde iki ana araştırma hattının oluştuğunu göstermektedir. Bu iki hattın bibliyometrik ağlarda giderek daha fazla kesişmesi, alanın disiplinler arası bir bütünleşme sürecine girdiğine işaret etmektedir.

Ülke düzeyindeki atıf ağı analizi, doomscrolling literatürünün büyük ölçüde ABD ve Batı Avrupa merkezli geliştiğini; ancak Türkiye gibi ülkelerin görece daha az yayınlara yüksek etki yaratabildiğini göstermektedir. Bu durum, Türkiye merkezli çalışmaların özellikle psikolojik dayanıklılık, iyi oluş ve koruyucu faktörler bağlamında özgün katkılar sunduğunu ortaya koyan önceki değerlendirmelerle uyumludur (Satıcı vd., 2023).

Bu çalışmanın bulguları, doomscrolling literatürünün henüz örgütsel davranış alanında doğrudan merkezî bir araştırma konusu hâline gelmediğini; ancak mevcut tematik kümelerin örgütsel davranış kuramlarıyla güçlü biçimde kesiştiğini ortaya koymaktadır. Özellikle Duygusal Olaylar Teorisi (Weiss ve Cropanzano, 1996), Kaynakların Korunumu Kuramı (Hobfoll, 1989) ve psikolojik kopma literatürü (Sonnentag ve Fritz, 2007), doomscrolling davranışının iş dışı dijital deneyimler yoluyla iş yaşamına taşınan duygusal ve bilişsel etkilerini açıklamak için uygun

kuramsal çerçeveler sunmaktadır. Bu yönüyle çalışma, doomscrolling'i örgütsel davranış literatürü açısından analiz edilen bir değişken olmaktan ziyade, bu literatür içinde konumlandırılabilir bir dijital davranış biçimi olarak ele almaktadır.

4. Sonuç

Bu çalışmada doomscrolling literatürü, Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilen veriler kullanılarak bibliyometrik yöntemlerle sistematik biçimde incelenmiştir. Elde edilen bulgular, kavramın özellikle 2020 sonrası dönemde hızla görünürlük kazandığını ve literatürün psikoloji merkezli bir yapıdan disiplinler arası bir araştırma alanına doğru evrildiğini göstermektedir.

Sonuçlar, doomscrolling'in yalnızca bireysel bir medya tüketim alışkanlığı olmadığını; aynı zamanda çalışanların bilişsel dikkat kaynaklarını tüketen, duygusal yükünü artıran ve psikolojik toparlanma süreçlerini zayıflatabilen bir dijital davranış biçimi olarak ele alınabileceğine işaret etmektedir. Sürekli olumsuz haber maruziyeti, çalışanların iş dışı zamanlarda psikolojik olarak yenilenmesini zorlaştırmakta; bu durum, iş doyumu, tükenmişlik ve psikolojik güvenlik gibi temel örgütsel davranış değişkenleri üzerinde dolaylı etkiler yaratabilmektedir (Sonnentag, 2018).

Bu bağlamda çalışma, literatüre üç temel katkı sunmaktadır. Birincisi, doomscrolling literatürünün tematik ve yapısal gelişimini bibliyometrik analiz yoluyla bütüncül biçimde ortaya koymaktadır. İkincisi, kavramın örgütsel davranış literatürüyle kesişebileceği kuramsal alanları görünür kılarak, gelecekte yapılacak ampirik araştırmalar için bir yön haritası sunmaktadır. Üçüncüsü ise, dijital davranış araştırmaları ile örgütsel davranış literatürü arasında kavramsal bir köprü kurmaktadır.

Uygulayıcılar açısından bulgular, örgütlerde dijital medya kullanımına ilişkin politikaların yalnızca verimlilik veya bilgi güvenliği ekseninde değil, çalışan refahı ve dijital dikkat yönetimi perspektifinden de ele alınması gerektiğini göstermektedir. Özellikle kriz ve belirsizlik dönemlerinde çalışanların olumsuz haber akışına maruz kalma düzeyi arttıkça, dijital sınır yönetimi, bilinçli medya kullanımı ve psikolojik dayanıklılığı destekleyen uygulamaların önemi artmaktadır.

Çalışmanın bulguları, doomscrolling literatürünün henüz örgütsel davranış alanında sınırlı düzeyde ele alındığını; ancak iş akış deneyimi ve çalışan iyi oluşu gibi değişkenler üzerinden bu alana taşınabileceğini göstermektedir. Çiftçi vd. (2024) tarafından ortaya konan bulgular, doomscrolling'in çalışanların iş deneyimlerini ve öznel iyi oluşlarını etkileyebildiğini göstererek, bu kavramın örgütsel davranış literatüründe ele alınmasının teorik ve ampirik açıdan anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, gelecekteki araştırmaların doomscrolling'i tükenmişlik, işe adanmışlık, psikolojik güvenlik ve yenilikçi davranış gibi örgütsel çıktılarla ilişkilendirilerek incelemesi önerilmektedir.

Gelecek araştırmalar açısından, doomscrolling davranışının örgütsel bağlamda tükenmişlik, yenilikçi davranış, psikolojik güvenlik ve lider-üye etkileşimi gibi değişkenlerle ilişkisini inceleyen ampirik çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca kültürlerarası karşılaştırmalar ve uzunlamasına araştırma tasarımları,

doomscrolling'in iş yaşamındaki etkilerinin daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Katkı Oranı ve Çıkar Çatışması Beyanı

Çalışmanın tüm aşamaları yazar(lar) tarafından tasarlanmış ve eşit oranda katkı sunulmuştur. Makalede, herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyanı ve Finansal Destek

Makalede, akademik ve bilimsel etik kurallarına uyulmuştur. Çalışmada Etik Kurul Raporu aranmamaktadır. Makalede herhangi bir finansal kaynaktan yararlanılmamıştır.

Yazım Sürecinde Üretken Yapay Zekâ ve Yapay Zekâ Destekli Teknolojilerin Kullanımı

Yazar(lar), bu çalışmanın hazırlanması sırasında herhangi bir yapay zekâ aracını kullanmamıştır. Yapay zekâ araçları kullanımı beyanı kapsamında yayın içeriğinin tüm sorumluluğunu üstlenmiştir.

Kaynaklar

- Akat, M., & Hamarta, E. (2025). Doomscrolling and social media addiction in adolescents: a two-wave longitudinal study. *Journal of Addictive Diseases*, 43(4), 377–385. <https://doi.org/10.1080/10550887.2025.2504231>
- Anderson, N. R., Potočník, K., & Zhou, J. (2014). Innovation and creativity in organizations: A state-of-the-science review, prospective commentary, and guiding framework. *Journal of Management*, 40(5), 1297–1333. <https://doi.org/10.1177/0149206314527128>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- Bakker, A. B., & Demerouti, E. (2017). Job demands–resources theory: Taking stock and looking forward. *Journal of Occupational Health Psychology*, 22(3), 273–285. <https://doi.org/10.1037/ocp0000056>
- Bawden, D., & Robinson, L. (2009). The dark side of information: Overload, anxiety and other paradoxes and pathologies. *Journal of Information Science*, 35(2), 180–191. <https://doi.org/10.1177/0165551508095781>
- Beal, D. J., Weiss, H. M., Barros, E., & MacDermid, S. M. (2005). An episodic process model of affective influences on performance. *Academy of Management Review*, 30(1), 99–116. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.30.1.99>
- Beatty, A., Weber, J., & Yu, J. J. (2008). Conservatism and debt. *Journal of Accounting & Economics*, 45(2–3), 154–174.
- Bendau, A., Petzold, M. B., Pyrkosch, L., Mascarell Maricic, L., Betzler, F., Rogoll, J., Große, J., Ströhle, A., & Plag, J. (2021). Associations between COVID-19 related media consumption and symptoms of anxiety, depression and COVID-19 related fear in the general population. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 271(2), 283–291. <https://doi.org/10.1007/s00406-020-01171-6>
- Benhabib, J., & Farmer, R. E. A. (1994). Indeterminacy and increasing returns. *Journal of Economic Theory*, 63(1), 19–41. <https://doi.org/10.1006/jeth.1994.1031>
- Billieux, J., Maurage, P., Lopez-Fernandez, O., Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2015). Can disordered mobile phone use be considered a behavioral addiction? An update on current evidence and a

- comprehensive model for future research. *Current Addiction Reports*, 2(2), 156–162. <https://doi.org/10.1007/s40429-015-0054-y>
- Caplan, S. E. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior*, 18(5), 553–575. [https://doi.org/10.1016/S0747-5632\(02\)00004-3](https://doi.org/10.1016/S0747-5632(02)00004-3)
- Carstensen, L. L., Isaacowitz, D. M., & Charles, S. T. (1999). Taking time seriously: A theory of socioemotional selectivity. *American Psychologist*, 54(3), 165–181. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.54.3.165>
- Çiftçi, G. E., Tüfekçi, İ., & Demir, Y. (2024). Doomscrolling ile iş akış deneyimi ilişkisinde yaşam doyumunun aracı rolü. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 20(4), 953–977. <https://doi.org/10.17130/ijmeh.1411475>
- Derks, D., & Bakker, A. B. (2014). Smartphone use, work-home interference, and burnout: A diary study on the role of recovery. *Applied Psychology*, 63(3), 411–440. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2012.00530.x>
- Derks, D., van Mierlo, H., & Schmitz, E. B. (2016). A diary study on work-related smartphone use, psychological detachment and exhaustion. *Occupational Health Psychology*, 21(1), 54–65. <https://doi.org/10.1037/a0035076>
- Deveciyan, T. M. (2024). Bibliometric analysis of the concept of “organizational differences” using visual mapping technique. *OPUS-Journal of Society Research*, 21(1), 32–43.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Durmuş, Ş. (2023). İş becerikliliğinin bilimsel haritalar tekniğiyle bibliyometrik analizi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 347–378.
- Dyar, C., Crosby, S., Newcomb, M. E., Mustanski, B., & Kaysen, D. (2022). Doomscrolling: Prospective associations between daily COVID news exposure, internalizing symptoms, and substance use among sexual and gender minority individuals assigned female at birth. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 11(1), 139–152. <https://doi.org/10.1037/sgd0000585>
- Edmondson, A. (1999). Psychological safety and learning behavior in work teams. *Administrative Science Quarterly*, 44(2), 350–383. <https://doi.org/10.2307/2666999>
- Fergen, J. T., & Bock, M. A. (2021). Doomscrolling: Exploring emotional responses to negative news consumption. *Journal of Media Psychology*, 33(3), 121–133. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2021.102224>
- Garfin, D. R., Silver, R. C., & Holman, E. A. (2020). The novel coronavirus (COVID-19) outbreak: Amplification of public health consequences by media exposure. *Health Psychology*, 39(5), 355–357. <https://doi.org/10.1037/hea0000875>
- Gorton, G., & Ordóñez, G. (2016). Good booms, bad booms. *Journal of the European Economic Association*, 14(2), 498–527.
- Halbesleben, J. R. B., Neveu, J. P., Paustian-Underdahl, S. C., & Westman, M. (2014). Getting to the “COR”: Understanding the role of resources in conservation of resources theory. *Journal of Management*, 40(5), 1334–1364. <https://doi.org/10.1177/0149206314527130>
- Han, B.-C. (2017). *Psikopolitika: Neoliberalizm ve yeni iktidar teknikleri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Hobfoll, S. E. (1989). Conservation of resources: A new attempt at conceptualizing stress. *American Psychologist*, 44(3), 513–524. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.44.3.513>
- Hobfoll, S. E., Halbesleben, J., Neveu, J. P., & Westman, M. (2018). Conservation of resources in the organizational context: The reality of resources and their consequences. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 5, 103–128. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-032117-104640>
- Holt, C. A., & Sherman, R. (1982). The loser’s curse. *American Economic Review*, 72(4), 642–652..

- Ilies, R., Schwind, K. M., Wagner, D. T., Johnson, M. D., DeRue, D. S., & Ilgen, D. R. (2007). When can employees have a family life? The effects of daily workload and affect on work–family conflict and social behaviors at home. *Journal of Applied Psychology*, 92(5), 1368–1379. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.92.5.1368>
- Kartol, A., Üztemur, S., & Yaşar, P. (2023). I cannot see ahead: Psychological distress, doomscrolling and dark future among adult survivors following Mw 7.7 and 7.6 earthquakes in Türkiye. *BMC Public Health*, 25. <https://doi.org/10.1186/s12889-023-17460-3>
- Kaya, F., & Griffiths, M. D. (2025). Intolerance of uncertainty and mental wellbeing: The mediating and moderating role of doomscrolling. *Advance online publication*. <https://doi.org/10.1080/0144929X.2024.2314747>
- Kaya, Y., Osmanoglu, N., Satıcı, S. A., & Deniz, M. E. (2024). Self-compassion and death distress among individuals affected by the February 6, 2023, Türkiye earthquake: The mediating role of doomscrolling and resilience. *Journal of Health Psychology*, 30(12), 3258–3270. <https://doi.org/10.1177/13591053241282129>
- Kormelink, T. G., & Gunnewiek, A. K. (2022). From far away to shock to fatigue to back to normal: How young people experienced news during the first wave of the COVID-19 pandemic. *Journalism Studies*, 23(5), 669–686. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2021.1932560>
- Kross, E., Verduyn, P., Demiralp, E., Park, J., Lee, D. S., Lin, N., Shablack, H., Jonides, J., & Ybarra, O. (2013). Facebook use predicts declines in subjective well-being in young adults. *PLoS ONE*, 8(8), e69841. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0069841>
- Lim PK, Koay KY, Chong WY (2021), The effects of abusive supervision, emotional exhaustion and organizational commitment on cyberloafing: a moderated-mediation examination. *Internet Research*, Vol. 31 No. 2 pp. 497–518. <https://doi.org/10.1108/INTR-03-2020-0165>
- McCutcheon, L. E., Hwang, H., Chirani, B. M., Shabahang, R., Aruguete, M. S., & Thomas, E. F. (2024). Is doomscrolling related to celebrity worship? A cross-cultural study. *International Journal of Psychology*, 59(6), 885–890. <https://doi.org/10.1002/ijop.13159>
- Meyer, Robert K. ; Routley, Richard & Dunn, J. Michael (1979). Curry’s Paradox. *Analysis* 39 (3):124 - 128.
- Orben, A. (2020). Teenagers, screens and social media: A narrative review of reviews and key studies. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 55(4), 407–414. <https://doi.org/10.1007/s00127-019-01825-4>
- Price, M., Legrand, A. C., Brier, Z. M. F., Van Stolk-Cooke, K., Peck, K., Dodds, P. S., Danforth, C. M., & Adams, Z. W. (2022). Doomscrolling during COVID-19: The negative association between daily social and traditional media consumption and mental health symptoms during the COVID-19 pandemic. *Psychological Trauma*, 14(4), 700–709. <https://doi.org/10.1037/tra0001202>
- Salisbury, L. (2023). On not being able to read: doomscrolling and anxiety in pandemic times. *Textual Practice*, 37(6), 887–918. <https://doi.org/10.1080/0950236X.2022.2056767>
- Satıcı, S. A., Tekin, E. G., Deniz, M. E., & Satıcı, B. (2023). Doomscrolling scale: Its association with personality traits, psychological distress, social media use, and well-being. *Applied Research in Quality of Life*, 18(1), 135–152. <https://doi.org/10.1007/s11482-022-10110-7>
- Scheinkman, J. A., & Xiong, W. (2003). Overconfidence and speculative bubbles. *Journal of Political Economy*, 111(6), 1183–1219. <https://doi.org/10.1086/378531>
- Shabahang, R., Hwang, H., Thomas, E. F., Aruguete, M. S., McCutcheon, L. E., Orosz, G., ... Zsila, Á. (2024). Doomscrolling evokes existential anxiety and fosters pessimism about human nature? *Computers in Human Behavior Reports*, 15, 100438. <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2024.100438>
- Shabahang, R., Kim, S., Hosseinkhanzadeh, A. A., Aruguete, M. S., & Kakabaraee, K. (2023). “Give your thumb a break” from surfing tragic posts: Potential corrosive consequences of social media users’ doomscrolling. *Media Psychology*, 26(4), 460–479. <https://doi.org/10.1080/15213269.2022.2157287>

- Sharma, B., Lee, S. S., & Johnson, B. K. (2022). The dark at the end of the tunnel: Doomscrolling on social media newsfeeds. *Technology, Mind, and Behavior*, 3(2), 1–13. <https://doi.org/10.1037/tmb0000059>
- Shockley, K. M., Spector, P. E., Allen, T. D., Poelmans, S. A. Y., O'Driscoll, M., Sanchez, J. I., Lapierre, L. M., Cooper, C. L., & Kelloway, E. K. (2017). Work–family conflict and enrichment: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*, 102(1), 87–115. <https://doi.org/10.1037/apl0000442>
- Sonnentag, S. (2018). The recovery paradox: Portraying the complex interplay between job stressors, lack of recovery, and poor well-being. *Research in Organizational Behavior*, 38, 169–185. <https://doi.org/10.1016/j.riob.2018.11.002>
- Sonnentag, S., ve Fritz, C. (2007). The recovery experience questionnaire: Development and validation of a measure for assessing recuperation and unwinding from work. *Journal of Occupational Health Psychology*, 12(3), 204–221. <https://doi.org/10.1037/1076-8998.12.3.204>
- Soroka, S. N., Fournier, P., & Nir, L. (2019). Cross-national evidence of a negativity bias in psychophysiological reactions to news. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 116(38), 18888–18892. <https://doi.org/10.1073/pnas.1908369116>
- Taskin, S., Yildirim Kurtulus, H., Satıcı, S. A., & Deniz, M. E. (2024). Doomscrolling and mental well-being in social media users: A serial mediation through mindfulness and secondary traumatic stress. *Journal of Community Psychology*, 52(3), 512-524. <https://doi.org/10.1002/jcop.23111>
- Toffler, A. (1970). Future shock. New York: Random House..
- Türk-Kurtça, T., & Kocatürk, M. (2025). Beyond the scroll: Exploring how intolerance of uncertainty and psychological resilience explain the association between trait anxiety and doomscrolling. *Personality and Individual Differences*, 233, 112919. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2024.112919>
- Wadley, G., Smith, W., Koval, P., & Gross, J. J. (2020). Digital Emotion Regulation. *Current Directions in Psychological Science*, 29(4), 412-418. <https://doi.org/10.1177/0963721420920592>
- Weiss, H. M., & Cropanzano, R. (1996). Affective events theory: A theoretical discussion of the structure, causes and consequences of affective experiences at work. *Research in Organizational Behavior*, 18, 1–74.
- Wilmer, H. H., Sherman, L. E., & Chein, J. M. (2017). Smartphones and cognition: A review of research exploring the links between mobile technology habits and cognitive functioning. *Frontiers in Psychology*, 8, 605. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00605>
- Yang, L., Tan, X., Lang, R. (2024). Reliability and validity of the Chinese version of the doomscrolling scale and the mediating role of doomscrolling in the bidirectional relationship between insomnia and depression. *BMC Psychiatry* 24, 565. <https://doi.org/10.1186/s12888-024-06006-5>
- Ytre-Arne, B., & Moe, H. (2021). Doomscrolling, monitoring and avoiding: News use in the COVID-19 pandemic lockdown. *Journalism Studies*, 22(13), 1739–1755. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2021.1952475>
- Zacher, H., & Frese, M. (2009). Remaining time and opportunities at work: Relationships between age, work characteristics, and occupational future time perspective. *Journal of Organizational Behavior*, 30(4), 563–585. <https://doi.org/10.1037/a0015425>
- Zupic, I., ve Čater, T. (2014). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>